

СОДРЖИНА

СМЕТКОВОДСТВО

- ☐ Правилник за начин и постапка за добивање на уверение за сметководител и овластен сметководител.....5

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- ☐ Извршување на практикантска работа и практична обука и настава на ученици и студенти.....25

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

- ☐ Застареност на побарувања.....51

СМЕТКОВОДСТВО

- ☐ Работни податоци и информации за период јануари – јуни 2023 година.....60

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- ☐ Плати за месец Јули 2023 година.....82

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

- ☐ Коефициент на МДБ за Јуни 2023 година.....102
- ☐ Коефициент на пораст на цените за Јуни 2023.....103
- ☐ Референтна каматна стапка за период од 01.01 до 31.12.2023 година.....105
- ☐ Цени на гориво.....107
- ☐ Курсни листи 109
- ☐ Рокови за поднесување во Јули 2023 година.....116

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ.....118

СКОПЈЕ, ЈУЛИ 2023

7

СМЕТКОВОДСТВО

дипл.економист: Ромео Костадинов

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ДОБИВАЊЕ НА УВЕРЕНИЕ ЗА СМЕТКОВОДИТЕЛ И ОВЛАСТЕН СМЕТКОВОДИТЕЛ

Нова обврска за ажурирање на податоците од регистрите, со одредбите на Законот и донесениот Правилник за сите носители на уверенија за С/ОС и иматели на лиценци за вршење на сметководствени работи до 24.08.2023 година, кои треба да извршат одредени дејствија на усогласување.

ВОВЕД

Со донесувањето на Новиот закон за вршење на сметководствени работи ЗВСР ("Службен весник на РСМ" 173/22), се пропишаа роковите за институционална организација и избор на тела и органи на Институтот.

Врз основа на одредбите од ЗВСР, Институтот отпочна со активности и работа и донесе акти и подзаконска регулатива со цел спроведување на одредбите од ЗВСР.

Со Правилникот за начин и постапка за добивање на уверение за С/ОС и упис во регистар бр.0202/329 од 25.05.2023 година и измените од 29.06.2023 година, се наметнаа обврски кај С/ОС за ажурирање и усогласување. Правилникот ја уредува начинот и постапката за издавање на уверение за сметководители и овластени сметководители од страна на Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Македонија и уписот во соодветниот регистар.

Деловни Информации бр. 7/2023

Сметководствени работи претставуваат идентификување, сортирање и обработка на податоци врз основа на сметководствени документи и водење на трговски/деловни книги за финансиските трансакции на обврзник за водење на сметководство, нивно анализирање, евидентирање и составување на годишна сметка и/или финансиски извештаи во согласност со закон.

Институт на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија (ИСОС) е професионално здружение на сметководители и овластени сметководители основано согласно со ЗВСР.

Регистар на сметководствени приправници - е книга за евиденција на податоци за сметководствени приправници, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија.

1. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА УВЕРЕНИЈА

Издавањето на уверенијата за С/ОС е утврдено како обврска на ИСОС, врз основа на одредбите од член 26 и 27 од ЗВСР и член 4 - 8 од Правилникот.

Институтот на сметководители и овластени сметководители издава уверение за сметководител, односно овластен сметководител.

До датумот на објавување на првиот испит за стекнување со професионална квалификација С/ОС и издавање на уверение за С/ОС, уверението ќе се издава врз основа на соодветно стручно образование и работно искуство во вршењето на сметководствените работи.

Согласно одредбите од член 65 од ЗВСР, испитот за стекнување со статус на С/ОС, ќе започне да се спроведува во рок од три години од денот на стапувањето на ЗВСР, односно испитот ќе се спроведе најкасно од 01.08.2025 година.

Лицето кое сака да се стекне со статус на сметководител или овластен сметководител до Институтот поднесува писмено барање за стекнување на уверение за сметководител.

1.1. Уверение за сметководител

Сметководител е физичко лице кое има најмалку две години работно искуство во вршење сметководствени работи под менторство на сметководител и/или овластен сметководител и

Деловни Информации бр. 7/2023

има положено испит за стекнување на статус на сметководител, односно има уверение за сметководител од Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија и кое е запишано во Регистарот на сметководители, согласно ЗВСР.

За да се стекне со уверение за сметководител, апликантот кон барањето за стекнување уверение за сметководител, потребно е да ги достави следните докази:

1) доказ (диплома) за завршено средно економско образование и потврда издадена од работодавач за работно искуство од најмалку три години од областа на сметководството или Потврда од Агенција за вработување на РСМ, образец М1/М2 за физичко лице или

2) доказ (диплома) за завршено тригодишно високо образование од областа на економијата или бизнисот, односно завршени студии според Болоњската декларација и има 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) и потврда издадена од работодавач за работно искуство од најмалку две години од областа на сметководството или Потврда од Агенција за вработување на РСМ, образец М1/М2 за физичко лице или

3) доказ (диплома) за завршено четиригодишно високо образование (VII/1 степен) од областа на економијата или бизнисот, односно завршени студии според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) и потврда издадена од работодавач за работно искуство од најмалку една година од областа на сметководството или Потврда од Агенција за вработување на РСМ, образец М1/М2 за физичко лице,

4) доказ за уплата на надоместокот за добивање трајно уверение за сметководител.

Завршеното образование, се докажува со диплома за завршен циклус на студии.

Дипломата за завршено образование, задолжително се доставува во оригинал или копија заверена на нотар.

1.2. Уверение за овластен сметководител

Овластен сметководител е физичко лице кое има најмалку две години работно искуство во вршење на сметководствени работи под менторство на сметководител и/или овластен сметководител односно има уверение за овластен сметководи-

Деловни Информации бр. 7/2023

тел од Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија и кое е запишано во Регистарот на овластени сметководители согласно ЗВСР.

За да се стекне со уверение за овластен сметководител, апликантот кон барањето за стекнување уверение за овластен сметководител, потребно е да ги достави следните докази:

1) доказ (диплома) за завршено четиригодишно високо образование (VII/1 степен) од областа на економијата или бизнисот, односно завршени студии според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во оригинал или копија заверена на нотар;

2) потврда издадена од работодавач за работно искуство од најмалку три години од областа на сметководството или Потврда од Агенција за вработување на РСМ образец М1/М2 за физичко лице,

4) доказ за уплата на надоместокот за добивање уверение за овластен сметководител.

Завршеното образование се докажува со диплома за завршен циклус на студии.

Дипломата за завршено образование адолжително се доставува во оригинал или копија заверена на нотар.

1.3. Доказ за работно искуство

Доколку кандидатот работното искуство го стекнало во правно лице кое згаснало по сила на закон, работното искуство кандидатот го докажува со Потврда од Агенција за вработување на РСМ, образец М1/М2 за физичко лице.

Доколку кандидатот работното искуство го стекнало во странско правно лице, работното искуство кандидатот го докажува со Потврда од овластена институција издадена од земјата каде е стекнато искуството, преведена од овластен преведувач, заверена на нотар.

Доколку апликантот го докажува работното искуство со потврда од Агенцијата за вработување на РСМ, образец М1/М2 за физичко лице, во истата потребно е да наведено дека е на работно место “сметководител”, а доколку во образецот од АВРМ не е наведено работното место “сметководител”, апликантот покрај доставениот образец М1/М2, потребно е да достави Изјава заверена на нотар, во која гарантира под морална, матери-

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

јална и кривична одговорност, дека, иако звањето на работното место гласи поинаку од “сметководител” на работното место, извршувал работни обврски, како сметководител.

Формата на барање за стекнување на уверение за сметководител, односно овластен сметководител, ја пропишува министерот за финансии.

1.4. Формула и обрасци за поднесоци и рок на издавање на Уверение за С/ОС

Барањето за стекнување на уверение за сметководител, се поднесува на посебен образец, кој е составен дел на Правилникот (прилог бр.1).

Барањето за стекнување на уверение за овластен сметководител се поднесува на посебен образец, кој е составен дел на Правилникот (прилог бр.2).

Потврдата издадена од работодавач за работно искуство се поднесува на пропишан образец и истата е составен дел на Правилникот (прилог бр.3).

Барањето за стекнување на уверение за сметководител односно овластен сметководител, се поднесува на 20-ти до 25-ти во месецот, во архивата на Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија, притоа роковите ќе се засметуваат согласно одредбите од Законот за општа управна постапка.

На лицето кое ги исполнува условите, Институтот му издава уверение за сметководител односно за овластен сметководител, во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето, во архивата на Институтот, односно од денот на пристигнување на поштенски стигнатото барање во Институтот.

1.5. Овластен ревизор / ОС

Лице кое добило лиценца за овластен ревизор, може да се стекне статус овластен сметководител.

Овластениот ревизор за стекнување на статус овластен сметководител, должно е да достави барање, со следните прилози:

Деловни Информации бр. 7/2023

- 1) лиценца за овластен ревизор во оригинал или копија заверена на нотар;
- 2) доказ за платен надоместок, за издавање уверение за овластен сметководител.

Барањето за стекнување на уверение за сметководител, овластениот ревизор се поднесува од 20-ти до 25-ти во месецот во архивата на Институтот на сметководители и овластени сметководители на РСМ.

Овластениот ревизор кој стекнал уверение за овластен сметководител, не може кај едно правно лице, истовремено да врши работи на овластен сметководител и овластен ревизор.

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ РАБОТИ И УВЕРЕНИЕ ЗА С/ОС НА СТРАНСКИ УВЕРЕНИЈА

Согласно член 9 став 1, сметководствени работи во РСМ може да врши и лице државјанин на РСМ, кое има стекната квалификација за сметководител, односно овластен сметководител во странство, доколку:

- 1) професионалната квалификација стекната во странство е соодветна на професионалната квалификација стекната согласно Законот за вршење сметководствени работи и
- 2) успешно го положи испитот спроведен од Институтот со кој се обезбедува дека има адекватно знаење од областа на законската регулатива во РМ, релевантна за вршење на сметководствени работи.

Лицето кое поседува уверение за С/ОС од странство, барањето и потребната документација за стекнување со статус на сметководител, односно овластен сметководител ги доставува до Институтот, а ги одобрува Управниот одбор на Институтот.

Кон барањето, се приложуваат следните документи (член 9 став 3):

- 1) диплома за завршено образование;
- 2) документ издаден од надлежен орган за професионалната квалификација на лицето и
- 3) доказ за уплатен надоместок за полагање на испит за признавање на професионална квалификација, стекната во странство.

Деловни Информации бр. 7/2023

Документите од член 9 од став 3 лицето ги доставува во оригинал или копија заверена на нотар, односно преведени од овластен преведувач, заверена на нотар.

Институтот, во случај на неуредно или нецелосно доставено барање, има оврска во рок од пет дена по приемот на барањето во архивата на Институтот, односно од денот на пристигнување на поштенски стигнатото барање во Институтот да го извести лицето за неуредноста или нецелосноста на барањето, а по потреба може да побара и дополнителни докази.

Во текот на постапката, Институтот може да побара мислење од надлежната комора или друг професионален орган или организација во државата, во која ја стекнал професионалната квалификација, во врска со поднесеното барање.

Мислењето добиено од комората или друг професионален орган или организација, не е задолжително за Институтот.

Доколку барањето на лицето е уредно и целосно и доколку странската квалификација е соодветна на македонската и лицето го положи испитот од ИСОС, Институтот му издава уверение за сметководител или овластен сметководител и го запишува во соодветниот регистар.

3. НАЧИН И ПОСТАКА ЗА УПИС ВО РЕГИСТРИТЕ

Регистар на сметководители - е книга за евиденција на податоци за сметководителите, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија.

Регистар на овластени сметководители е книга за евиденција на податоци за овластените сметководители, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија.

Во Регистарот на сметководители, односно во Регистарот на овластени сметководители се запишува лицето кое има уверение за сметководител, односно уверение за овластен сметководител, врз основа на поднесено лично барање, кое апликантот е должен да го достави од 01-ви до 15-ти во месецот, во архивата на Институтот на сметководители и овластени сметководители на РМ.

Деловни Информации бр. 7/2023

Согласно член 10 став 2, од Правилникот кон барањето за упис во регистрите на С/ОС, потребно е да се приложат следниве документи:

1) уверение за сметководител, односно уверение за овластен сметководител;

2) доказ дека не му е изречена прекршочна санкција - забрана за вршење професија или должност од областа на финансиите, платниот промет и стопанството се додека траат правните последици од санкцијата издадена од Централниот регистар на РСМ во оригинал, копија заверена на нотар, или електронски документ издаден од Централниот регистар на РСМ официјално потврден со електронски печат и електронски жиг;

3) доказ дека со правосилна судска не му е изречена споредна казна забрана за вршење професија, дејност или должност за кривични дела против работните односи, кривични дела против имотот, кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството и кривични дела против службената должност се додека траат правните последици од пресудата, издадена од Централниот регистар на РСМ, во оригинал, копија заверена на нотар, или електронски документ издаден од Централниот регистар на РСМ, официјално потврден со електронски печат и електронски жиг;

4) доказ дека со правосилна судска пресуда не е осудувано на безусловна казна затвор над шест месеци, за кривичните дела против работните односи, кривични дела против имотот, кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството и кривични дела против службената должност, се додека траат правните последици од пресудата издадена од Основниот кривичен суд (уверение за неосудуваност - казнена евиденција) не постара од 6 месеца, со конкретно наведување на целта за која се издава;

5) доказ за уплата на членарина и

6) доказ за искуство во вршење на сметководствени работи од две години, стекнато врз основа на вработување и/или практиканство, согласно со закон и под менторство на сметководител и/или овластен сметководител.

Деловни Информации бр. 7/2023

3.1. Документи за упис во регистар и постапка

Доказот за искуство во вршење на сметководствени работи од член 10 став 2 точка 6, вклучува потврда од работодавач за стекнато искуство во вршење на сметководствени работи и доказ од евиденцијата на органот за вработување. Доказот за искуство се приложува само доколку лицето го стекнало искуството, пред поднесувањето на барањето за упис во соодветниот Регистар.

Потврдата издадена од работодавач, за работно искуство, се поднесува на пропишан образец и истата е составен дел на Правилникот (прилог бр.3).

Институтот, уверението за сметководител, односно овластен сметководител, го обезбедува по службена должност по барање на подносителот.

Овластеното службено лице од Институтот, кое ја води постапката за упис во регистрите е должно во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, документите од ставот 2 точки 2 и 3 на член 10, по службена должност да ги побара од Централниот регистар, а доказот од ставот 2 точка 6 на член 10, по службена должност да го побара од Агенцијата за вработување на РСМ.

Овластеното службено лице од Централниот регистар, односно од Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, од кого е побаран документот, е должно истиот да го достави до Институтот, во рок од седум дена, од денот на приемот на барањето од ставот 6 на член 10.

Институтот е должен, подносителот на барањето да го запише во соодветниот Регистар, во рок од 15 дена, од денот на поднесување на барањето во архивата на Институтот, односно од денот на пристигнување на поштенски стигнатото барање, во Институтот.

Одредбите од ставот 2 на член 10 не се применуваат на даватели на сметководствени услуги, регистрирани во држави членки на Европска економска област.

Формата и содржината на барањето за упис во соодветен регистар, како и формата и содржината на потврдата за стекнато искуство, во вршење на сметководствени работи ги пропишува министерот за финансии.

Деловни Информации бр. 7/2023

Сметководител и/или овластен сметководител, кој има уверение за сметководител односно овластен сметководител од Институтот, со уписот во соодветниот Регистар, се стекнува со право за вршење на сметководствени работи.

4. ИЗДАВАЊЕ ЛИЦЕНЦА ЗА РАБОТА И УПИС ВО РЕГИСТРИ

Трговец поединец - сметководител - е физичко лице регистрирано за вршење на сметководствени согласно со закон, со лиценца за работа издадена од Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија, регистрирано во Регистарот на трговци поединци - сметководители, согласно со ЗВСР.

Трговец поединец - овластен сметководител - е физичко лице регистрирано за вршење на сметководствени согласно со закон, со лиценца за работа издадена од Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија, регистрирано во Регистарот на трговци поединци - овластени сметководители, согласно со ЗВСР.

Друштво за вршење сметководствени работи - е трговско друштво за вршење на сметководствени согласно со закон, со лиценца за работа издадена од Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија, регистрирано во Регистарот на дрштва трговци поединци - сметководители согласно со ЗВСР.

4.1. Лиценца на друштво за сметководство

Трговец поединец или трговско друштво, може да врши сметководствени работи по добивање на лиценца за работа од Институтот, со извршен упис во соодветен регистар на Институтот.

Регистар на трговци поединци - сметководители е книга за евиденција на податоци за трговците поединци - сметководители, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија;

Регистар на трговци поединци - овластени сметководители е книга за евиденција на податоци за трговците поединци - овластени сметководители, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија;

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

Регистар на друштва за вршење на сметководствени работи е книга за евиденција на податоци за друштва за вршење на сметководствени работи, која се води во Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Северна Македонија;

За добивање лиценца за работа, правното лице поднесува барање до Институтот. Кон барањето ја приложува следнава документација (член 12 став 2):

- 1) решение за упис од Централниот регистар;
- 2) уверение за стекнат статус за сметководител односно овластен сметководител на име на подносителот на барањето;
- 3) список на вработени лица – вршители на сметководствени работи, регистарскиот број под кој се запишани во соодветниот регистар на Институтот со назнака на лицата кои имаат право за составување и потпишување на годишна сметка и/или финансиски извештаи во оригинал, копија заверена на нотар или електронски документ издаден од АВРМ официјално потврден со електронски печат и електронски жиг.
- 4) доказ дека правното лице не му е изречена прекршочна санкција – забрана за вршење професија или должност од областа на финансиите, платниот промет и стопанството се додека траат правните последици од санкција издадена од Централниот регистар на РСМ во оригинал, копија заверена на нотар, или електронски документ издаден од Централен регистар на РСМ, официјално потврден со електронски печат и електронски жиг;
- 5) доказ дека со правосилна судска пресуда на правното лице не му е изречена споредна казна забрана за вршење професија, дејност или должност за кривични дела против работните односи, кривични дела против имотот, кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството и кривични дела против службената должност се додека траат правните последици од пресудата издадена од Централниот регистар на РСМ во оригинал, копија заверена на нотар, или електронски документ издаден од Централен регистар на РСМ, официјално потврден со електронски печат и електронски жиг;
- 6) доказ дека со правосилна судска пресуда правното лице не е осудувано на безусловна казна затвор над шест месеци, за кривичните дела против работните односи, кривични дела против имотот, кривични дела против финансиите, платниот промет и стопанството и кривични дела против службена долж-

Деловни Информации бр. 7/2023

ност, се додека траат правните последици од пресудата издадена од Основен кривичен суд (уверение за неосудуваност-казнена евиденција), не постара од 6 месеци со конкретно наведување на целта за која се издава.

7) доказ дека не е отворена или поведена стечајна постапка или ликвидација, издадена од Централниот регистар на РСМ во оригинал, копија заверена на нотар, или електронски документ издаден од Централен регистар на РСМ, официјално потврден со електронски печат и електронски жиг.

8) доказ за годишно осигурување при вршење на сметководствени работи, во оригинал или копија, заверена на нотар и тоа за:

- трговец поединец – сметководител, износ од минимум 2,000 евра во денарска противвредност по штетен настан,
- трговец поединец – овластен сметководител, износ од минимум 10,000 евра во денарска противвредност по штетен настан,
- друштво за вршење на сметководствени работи на износ од минимум 20,000 евра во денарска противвредност по штетен настан и

9) доказ за уплатен надоместок за издадена лиценца за работа.

Овластеното службено лице од Институтот, кое ја води постапката за издавање на лиценца за работа на правни лица е должно документите од член 12 став 2 точки 1, 4, 5 и 7, по службена должност да ги побара од Централниот регистар во рок од 15 дена, од денот на приемот на барањето во архивата на Институтот односно од денот на пристапување на поштенски стигнатото барање во Институтот.

Овластеното службено лице од Централниот регистар од кого се побарани документите е должно истите да ги достави до Институтот, во рок од седум дена, од денот на приемот на барањето.

Институтот донесува решение за издавање лиценца за работа и врз основа на решението за издавање на лиценцата за работа на правните лица, согласно со нивната правна форма и статус, врши упис во соодветниот регистар во Институтот во рок од 30 дена, од денот на поднесување на барањето, од ставовите 2 и 3 на член 12.

4.2. Кој може да поднесе барање за лиценца

Согласно одредбите од член 13 од Правилникот, изричито се пропишува идентитетот на барателот на лиценца за ТП и ТД, кој може да достави барање до Институтот.

Подносител на барање за издавање на лиценца за работа на трговецот поединец - сметководител и трговецот поединец овластен сметководител, може да биде единствено **трговец поединец на чие име гласи фирмата** (овластеното лице), додека подносител на барање за издавање на лиценца за работа на трговско друштво, може да биде само **управителот на трговското друштво**.

Подносител на барањето за издавање на лиценца за работа на трговецот поединец - сметководител и трговецот поединец - овластен сметководител, односно трговско друштво, може да биде вработен со полно и на скратено работно време и должен е покрај доказите од член 11 став 2 од Правилникот да достави и доказ дека подносителот на барањето е вработен со полно или скратено работно време во трговецот поединец, односно трговското друштво.

5. СМЕТКОВОДСТВЕНИ УСЛУГИ ОД ДРУШТВА ЧИЈА ОСНОВНА ДЕЈНОСТ НЕ Е СМЕТКОВОДСТВЕНИ РАБОТИ

Со одредбите од Законот за вршење на сметководствени работи ("Службен весник на РСМ" 173/22), се пропишува вршењето на сметководствените работи и поднесувањето на финансиските извештаи, односно годишна сметка.

Согласно одредбите од член 31 од Законот, друштвото за вршење сметководствени работи, може да врши сметководствени работи врз основа на договор за вршење сметководствени работи, за сите обврзници за водење на сметководството.

Со законот не се предвидува можност за вршење на сметководствени работи, од друштва кои би имале претежни шифри на дејности, кои не се сметководствени т.е. не се со приходна шифра 69.20 од НКД.

Со Правилникот се предвидува можност за стекнување на лиценца за вршење на сметководствени работи, за трговски друштва по пат на основање на подружница со претежна шифра на дејност 69.20.

Деловни Информации бр. 7/2023

Недоследноста на Правилникот во поглед на лиценца на друштво со претежна дејност 69.20 и друштво со подружница со претежна дејност 69.20 е во персоналната **подвоеност** на рангот и одговорностите на носителот на барањето за лиценца и носителот на уверение.

За сметководствените бироа управителот мора да е носител на соодветно уверение за С/ОС и вработен со полно (или скратено со Решение од Министерство за здравство), а кај друштвата со подружница - управителот на подружницата - овластеното лице на подружницата, мора да ги исполнува наведените услови, а не управителот на друштвото.

Согласно одредбите од ЗВСП и Правилникот се déroгираат надлежностите, правата и обврските на управителот на друштвото, кои незаконски се поистоветуваат со овластено лице на подружницата, што секако ќе предизвика и реакции од страна на соодветните инстанции.

Трговско друштво чија примарна дејност не се сметководствени, книговодствени и ревизорски работи и даночно советување, може да врши сметководствени работи по добивање на лиценца за работа од Институтот, со извршен упис во соодветниот регистар на Институтот, доколку ги исполнува покрај условите од член 11 и следните дополнителни услови:

1) има основано подружница со приходна шифра 69.20 согласно Националната класификација на дејности - сметководствени, книговодствени и ревизорски работи и даночно советување.

2) овластеното лице на подружница - подносител на барањето, поседува уверение за стекнат статус на сметководител, односно овластен сметководител,

3) овластеното лице на подружница, кој поседува уверение за стекнат статус на сметководител е вработено во трговското друштво со полно работно време.

5.1. Исклучок за вработување со полно работно време

Согласно одредбите од член 14-а, обврската за вработување на полно работно време, определена во член 13 став 2 и член 14 став 1 точка 3 од Правилникот е необврзувачка за подносител на барањето за издавање на лиценца за работа на трговецот поединец - сметководител и трговецот поединец - овластен сметководител, односно трговско друштво, или овластеното

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

лице на подружница, доколку истото докаже дека ги исполнува условите за остварување и користење на право на надоместок на плата за скратено работно време, поради неа на дете со телесни или ментални пречки во развојот, утврдена согласно Законот за социјална заштита.

Лицето од став 1 од овој член е должно покрај доказите од член 11 став 2 односно член 14 од Правилникот да достави и доказ дека истиот е корисник на право на надоместок на плата за скратено работно време поради неа на дете, со телесни или ментални пречки во развојот.

5.2. Работење и обврски за известување до ИСОС

Лиценцата за работа се издава на неопределено време и неможе да се пренесе на друго физичко или правно лице или на правен следбеник.

Трговецот поединец - сметководител, трговец поединец - овластен сметководител, друштво за вршење сметководствени работи може да работи по извршен упис на лиценцата за работа во Централниот регистар, во рок **од 15 дена** од денот на приемот на истата.

Правните лица со лиценца за работа се должни најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достават во Институтот список на лица вработени со нивните звања, со нивен регистарски број, под кој се запишани во соодветниот регистар, во Институтот и доказ за годишно осигурување од штета при вршење на професионална дејност, во износ утврден во член 11, став 2 точка 8 од Правилникот.

6. ОДЗЕМАЊЕ УВЕРЕНИЕ И ЛИЦЕНЦА

Уверение за стекнат статус за сметководител односно овластен сметководител се одзема доколку е изречена дисциплинска мерка во спроведена дисциплинска постапка согласно, одредбите од Законот за вршење сметководствени работи.

Согласно одредбите од член 17 од Правилникот, лиценца за работа на правно лице, се одзема, ако:

- 1) Се поднесе сопствено барање;
- 2) е издадена врз основа на неточни податоци;
- 3) повеќе не се исполнети условите врз основа на кои е издадена лиценцата;

Деловни Информации бр. 7/2023

- 4) е поведена постапка за ликвидација или стечајна постапка;
- 5) е изречена прекршочна санкција забрана за вршење дејност сметководствени работи;
- 6) сметководителот, односно овластениот сметководител е избришан од соодветниот регистар, согласно Законот за вршење на сметководствени работи;
- 7) е изречена споредна казна – привремена забрана за вршење дејност сметководствени работи;
- 8) е изречена споредна казна – одземање на лиценца за вршење на сметководствени работи;
- 9) е изречена споредна казна – трајна забрана за вршење на сметководствени работи и
- 10) е изречена споредна казна – престанок на правното лице.

Во случаите на поднесено сопствено барање, лиценцата се одзема во рок **од пет дена**, од денот на поднесување на барањето.

Во случаите од ставот 1 точка 2 од овој член лиценцата се одзема од страна на Институтот веднаш по утврдување дека е издадена врз основа на неточни податоци. Лиценцата се одзема за период од три години од денот на одземањето на лиценцата.

Во случаите кога лиценцата се одзема доколку е издадена врз основа на неточни податоци, се **одзема веднаш** по утврдувањето од страна на Институтот, дека престанал да постои некој од условите за издавање на лиценца, освен во случај кога неисполнувањето на некој од условите се должи на настан, кој не можел да се предвиди, спречи или да се избегне, при што лиценцата се одзема во рок од **30 дена** од денот на утврдување од страна на Институтот, дека условот престанал да постои.

Во случаите на поведена постапка за ликвидација или стечај, лиценцата се одзема со денот на отварање на стечајна или ликвидациона постапка.

Во случајот на изречена забрана за вршење дејност, лиценцата се одзема со денот на правосилноста на одлуката за прекршочна санкција. Лиценцата се одзема за периодот додека траат правните последици од забраната.

**7. ИЗДАВАЊЕ НА ДОПОЛНИТЕЛНО
УВЕРЕНИЕ И ЛИЦЕНЦА**

Во случај на крадење, губење или грубо оштетување на издаденото уверение за стекнат статус за сметководител, односно овластен сметководител или издадената лиценца за работа на правното лице, сметководителот, односно овластениот сметководител, како и овластеното лице во правното лице е должно уверението, односно лиценцата, да го/ја огласи, како неважечка и за истото да достави доказ до Институтот.

По доставата на доказот, за објава во службено гласило до Институтот, дека уверението односно лиценцата за работа е неважечка, Институтот издава ново уверение односно нова лиценца за работа, во која се назначува дека истото/тата претставува **дополнително уверение**, односно дополнителна лиценца, со зборовите **"дуплика"**.

Услов за издавање на ново уверение, односно нова лиценца е платена чланарина за тековната година и платена такса во износ од:

- 800 денари за издавање на дополнително уверение;
- 3.000 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа на друштво за вршење сметководствени работи;
- 1.500 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа на трговец поединец овластен сметководител и
- 1.000 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа за трговец поединец сметководител.

7.1. Промена на лични податоци и ажурирање

Во случај на промена на лични податоци, на лицето на кое му е издадено уверение за стекнат статус за сметководител, односно овластен сметководител или промена на назив на правното лице, на кое му е издадена лиценца за работа, сметководителот односно овластениот сметководител, како и овластеното лице во правното лице е должно **во рок од 5 дена** од извршената промена, да го извести Институтот за промената на податоците.

По доставата на доказот за промена на податоците, Институтот издава ново уверение, односно нова лиценца, со изменети податоци, во кое/а се назначува дека истото/тата претставува **дополнително уверение**, односно дополнителна лиценца, со зборовите **"дуплика"**.

Деловни Информации бр. 7/2023

Услов за издавање на ново уверение, односно нова лиценца е платена чланарина за тековната година и платена такса во износ од:

- 800 денари за издавање на дополнително уверение;
- 3.000 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа на друштво за вршење сметководствени работи;
- 1.500 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа на трговец поединец овластен сметководител и
- 1.000 денари за издавање на дополнителна лиценца за работа за трговец поединец сметководител.

8. МИРУВАЊЕ НА УВЕРЕНИЕ

Уверение за стекнат статус на сметководител, односно овластен сметководител, може да се стави во мирување, доколку сметководителот, односно овластениот сметководител:

- 1) времено престане да ја врши својата работа поради боледување подолго од 3 месеци;
- 2) времено престане да ја врши својата работа поради породилно отсуство;
- 3) времено престане да ја врши својата работа поради издржување на казна или изречена воспитна или заштитна мерка, за период пократок од шест месеци или заради отслужување на воен рок или вршење на цивилна служба со надомест, притвор и во други случаи одпределени со закон, времено престане да ја врши работата;
- 4) доколку е упатен на работа во странство, во рамките на меѓународнотехничка соработка, просветно-културна и научна соработка, во дипломатски и конзуларни претставништва, на стручно усовршување или образование, подолго од 3 месеци;
- 5) доколку брачниот другар е упатен на работа во странство;
- 6) доколку е избран или именуван на државна или јавна функција, утврдена со закон.

Лицето со уверение за стекнат статус на сметководител, односно овластен сметководител, е должно во рок од 15 дена од настапување на околностите за мирувањето, да достави барање со соодветен доказ, до Институтот и тоа:

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

- 1) Во случај боледување над 3 месеци и породилно отсуство да достави доказ издаден од ФПИОМ;
- 2) Во случај на вработување во странство да достави договор за вработување;
- 3) Во случај вработување на брачен другар во странство да достави одлука од работодавач;
- 4) Во случај да биде избран за вршење јавна функција, да достави одлука од надлежен орган за избор и именување.

За време на мирувањето на статусот на сметководител односно овластен сметководител, мируваат законските права и обврските, односно мирува обврската за плаќање на членарина и обврската за посетување на часови за континуирано професионално усовршување.

Лицето чиј статус на сметководител, односно овластен сметководител е во мирување, е должно **во рок од 5 дена** од престанувањето на причината за мирување, да достави Известување до Институтот.

Со денот на прием на известувањето, во архивата на Институтот, престанува мирувањето на статусот на сметководител, односно овластен сметководител.

9. КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Лицата со уверение за стекнат статус на сметководител односно овластен сметководител и кои се запишани во Регистрите, кои истовремено се на работна позиција поврзана со сметководствени работи, во органите на управата, како Управа за јавни приходи, пазарна инспекција, Царинските органи, Централниот регистар, Министерството за финансии и други, кои работни позиции доведуваат до конфликт на интерес, се должни да намируваат половина од обврската за плаќање на годишна членарина и да исполнат половина од законскиот минимум за посета на часови за континуирано и професионално усовршување.

Деловни Информации бр. 7/2023

Лицата кои се стекнале со статус на сметководител и овластен сметководител, како и правни лица кои се стекнале со лиценци за работа пред донесување на Правилникот, се должни да се усогласат во рок од 90 дена (најкасно до 24.08.2023 година) од донесување на Правилникот и должни се да достават писмено известување до архивата на Институтот.

Измените и дополнувањата на Правилникот се вршат на начин и во постапка предвидени за неговото донесување.

Одлуката ја донесува Управниот одбор.

Се она што не е дефинирано во Правилникот, ќе биде регулирано со други акти и одлуки на Институтот, а согласно одредбите од Законот за вршење сметководствени работи.

Правилникот се става на увид во деловните простории на Институтот, во неговото седиште и влегува на сила со денот на неговото донесување, односно со 26.05.2023 година.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Јулија Минковска

ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА И ПРАКТИЧНА ОБУКА И НАСТАВА НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Правото за извршување на практикантска работа е регулирано согласно Законот за практиканство ("Службен весник на РМ" 98/19, 103/21), а извршување на практични обуки на ученици и студенти е регулирано согласно Законот за стручно образование и обука ("Службен весник на РМ" 71/06... 55/1, 64/18, 275/19) и други законски и подзаконско акти.

ВОВЕД

Со Закон за практиканство, се овозможува непречено стекнување на практично искуство на невработените лица, зголемување на нивните вештини и полесно вклучување на пазарот на трудот и создавање на можности и услови на работодавачот за вработување на лица со практично искуство, кои имаат одредени вештини и знаења за одредени работи и работни задачи.

Со Законот за Стручно образование и обука, се уредуваат организирањето, структурата и управувањето на системот на стручното образование и обука, кој обезбедува индивидуален развој на личноста, преку стекнување компетенции, знаења и вештини, неопходни за вклучување на пазарот на трудот или продолжување на образованието.

Деловни Информации бр. 7/2023

Бидејќи постои разлика во начинот на извршување на практиканска работи и практична обука на ученици и студенти, во практиката често разликата во начинот на спроведувањето на истите, не е соодветна на регулативата.

1. ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Практиканство е работна активност, којашто вклучува компонента на работа преку учење и здобивање на практични работни вештини, која се реализира во ограничен временски период, со цел стекнување на практично и професионално искуство, за да се подобри вработливоста и да се помогне преодот кон редовно вработување.

Под практиканство, не се подразбира:

- ✓ **Вршење на приправнички стаж,**
- ✓ **Волонтерски стаж и пробна работа, согласно Законот за работните односи, како и**
- ✓ **Обука, преквалификација и доквалификација, согласно Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.**

1.1. Услови за вршење на практиканска работа

Согласно член 3 од ЗП, практикантот треба да ги исполнува следните услови:

- **Да не е во работен однос;**
- **Да не е постар од 34 години и**
- **Да има завршено НАЈМАЛКУ ОСНОВНО образование.**

Практикант е физичко лице кое обавува работна пракса кај работодавачот, со цел да се стекне со практични знаења и вештини, што ќе му помогнат да ја подобри вработливоста на пазарот на трудот.

Практикант, може да биде секое физичко лице државјанин на Република Македонија, кое ги исполнува условите утврдени со Законот.

Деловни Информации бр. 7/2023

Практиканти може да ангажира **работодавач**, кој вработува работници врз основа на Договор за вработување и тоа:

- **Правно и физичко лице, како и**
- **Друг субјект:**
 - *Орган на државна власт,*
 - *Орган на единица на локалната самоуправа,*
 - *Подружница на странско друштво,*
 - *Дипломатско и конзуларно претставништво), кој вработува работници, врз основа на договор за вработување;*

1.2. Обезбедување на потребата од практикант

Согласно член 4 од ЗП, потребата од практикант, работодавачот ја обезбедува:

- **По пат на ЈАВЕН ОГЛАС**, објавен на својата интернет страница и/или на интернет страницата на Агенцијата за вработување на РМ – АВРМ;
- **Друг ЈАВЕН МЕДИУМ**, којшто содржи информации за условите за практиканската работа.

Со примената на Законот **се забранува** секоја дискриминација врз основа на: *раса, боја на кожа, потекло, национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.*

ОГЛАС ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

БРОЈ НА ОГЛАС _____

Податоци за работодавачот

НАЗИВ _____

Единствен матичен број на субјектот и реден број на деловната единица _____

Деловни Информации бр. 7/2023

ПОДАТОЦИ ЗА ОГЛАСУВАЊЕТО

Датум на огласување _____

НАЧИН НА ОГЛАСУВАЊЕ (заокружување)

1. На сопствена веб страна
2. На веб страната на АВРСМ
3. Дневен печат
4. Други медиуми

Рок на важност на огласот _____

(број на денови) _____

Број на потребни практиканти _____

Времетраење на практикантската работа _____

(број на месеци) _____

1.3. Времетраење на практикантската работа

Согласно член 6 од ЗП, минимален период на траење на практикантска работа кај еден работодавач **е ЕДЕН месец, а Максималниот период ШЕСТ месеци.**

Едно лице **може да извршува** практикантска работа кај ист работодавач **само еднаш.**

Дојдоворот за практиканството може да се склучи за полно работно време или за покрайок период од полно работно време.

1.4. Бројот на практиканти

Согласно член 7 од ЗП, максималниот број на практиканти, кои можат да реализираат практикантска работа, кај еден работодавач во исто време, **се определува според бројот на вработени на неопределено време**, на денот на пријавување на практикантот кај работодавачот и тоа:

• од 1 до 5 вработени –	1 практикант;
• од 6 до 10 вработени –	до 2 практиканта;
• од 11 до 50 вработени –	до 4 практиканти;
• од 51 до 150 вработени –	до 8 практиканти;
• од 151 до 250 вработени –	до 15 практиканти;
• од 251 до 500 вработени –	до 30 практиканти и
• над 500 вработени –	до 50 практиканти.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

Бројот на ангажирани практиканти од страна на еден работодавач, во кој било момент, *не смее да го надмине максималниот број, кој е определен врз основа на бројот на вработени на неопределено време*, кај работодавачот.

Агенцијата за вработување на Република Македонија, еднаш месечно доставува податоци до Државниот инспекторат за труд, за работодавачите кои имаат пријавено практиканти.

1.5. Висина на надоместок за практикантска работа

Согласно член 8 од ЗП, практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот, **има право на МЕСЕЧЕН надоместок, кој се исплаќа од страна на работодавачот.**

Висината на месечниот надоместок **се утврдува во НЕТО ИЗНОС за полно работно време**, во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- од 42% до 74% од МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА, за практикантската работа **ДО ТРИ** месеци; и
- Во висина на МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА утврдена согласно со Закон, за практикантската работа **НАД ТРИ** месеци, сметано од четвртиот месец.

Доколку практикантската работа, согласно Договорот за практикантска работа, се реализира **во период пократок од полното работно време**, надоместокот за практикантска работа ќе се пресметува **пропорционално** на времетраењето на практикантската работа, во случај на отсуство од работа по било кој основ, освен:

- ✓ **Одмор за време на работа и**
- ✓ **Празници утврдени со закон**, надоместокот ќе се исплаќа пропорционално на времето поминато на практикантска работа, а работодавачот е должен да го исплати најдоцна **до 15-ти во тековниот месец, за претходниот месец.**

Деловни Информации бр. 7/2023

1.6. Пресметка на надомест и придонеси за лицата ангажирани како практиканти

1.6.1. Оданочување на надоместокот за практиканство

Согласно член 15 точка 17 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18; 275/19; 290/20; 85/21, 274/22), надоместокот кој се исплатува на практикантот за практиканската работа, преставува доход од работа.

Надоместокот за практикантска работа се оданочува со пресметковна стапка од 11,1111%.

1.6.2. Основица за пресметка на надоместокот за практиканство

Согласно член 16 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, даночна **ОСНОВА** за пресметување на данокот на доход, претставува **износот на надоместокот за практикантска работа, НАМАЛЕН за придонесот врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест (4%) и дополнителниот придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа (0,5%).**

1.6.3. Обврзник за пресметка на придонеси за надоместокот на практиканти

Согласно член 8 точка 1-а и член 11 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...247/18, 251/22), лицето на практикантска работа е **ОБВРЗНИК за плаќање на:**

- Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест од 4% и
- Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа и професионално заболување од 0,5%.

НАПОМЕНА: Обврската за пресметка и уплата на придонеси е на работодавачот, кој ангажира практикант.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 7/2023

Согласно член 14 став 1 точка 14 алинеа 7 од Законот за придонеси, **ОСНОВИЦА** за пресметка на придонесите за практикантот е **50% од просечно исплатената месечна нето плата по работник** во Републиката, објавена во јануари во тековната година. Според ДЗС, за 2023 година, изнесува:

24.699 денари (49.397 x 50% = 24.699).

Стапката за пресметување на овој придонес изнесува **4% од основницата**. Според тоа придонесот за инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда, изнесува:

24.699 x 4% = 988,00 денари.

Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување во висина **од 0,5% изнесува:**

24.699 x 0,5% = 123,00 денари.

Придонесот се плаќа со полнување на образецот МПИН, при што обврзникот за пресметка и уплата на придонесот е **должен податоците да ги достави до УЈП, најдоцна до 10-ти во тековниот месец за претходниот месец, на следната уплатна сметка:**

843-(оштина) 149 приходна 712113; подпрограма 00.

Рокот за уплата на придонесот е денот на исплата на надоместокот, а доколку надоместокот не е исплатен, рокот на доспеаност **за плаќање на придонесите е 15-ти во тековниот за претходниот месец.**

Согласно член 22 од Законот за придонеси, работодавачот е должен на практикантот **да му достави заверена писмена пресметка** за пресметаните и уплатени придонеси најдоцна 15 дена од исплатата на надоместокот, како и збиен извештај по истекот на годината, најдоцна **до 15 февруари наредната година.**

Деловни Информации бр. 7/2023

1.6.4. Пресметка на данок на личен доход и придонеси за практикантско работење

ПРИМЕР 1. Друштвото “ДОРА” на 01.ЈУНИ/2023 склучило договор со кој го ангажирало лицето “НН” како **ПРАКТИКАНТ**, со Договор за практиканство за период **до 3 месеци** Јуни, Јули, Август) за полно работно време од 8 часа. Договорениот месечен нето надоместок изнесува **14.930,00 денари** (74% од Минималната нето плата, утврдена со Законот во висина од 20.175,00 денари).

ПРЕСМЕТКА на придонесите и данокот на личен доход за Април, Мај, Јуни 2023 година

Минимална НЕТО плата за 2023	20.175,00
% од Минимална НЕТО плата	74%
Најниска основица за плаќање на придонеси за 2023 година	24.699,00
Број на часови на практикантот	160

1. Нето надомест	14.930,00
2. Данок на личен доход (14.930 x 11,1111%)	1.659,00
3. Бруто 1 (1+ 2)	16.589,00
4. Бруто надомест (16.589 : 0,955)	17.371,00
5. Придонес за инвалидност и телесно оштетување 4% (17.371 x 4%)	695,00
6. Доплата на придонес за инвалидност и телесно оштетување (24.699 x 4%) (988-695)	293,00
7. Дополнително здравствено осигурување 0,5% (17.371 x 0,5%)	87,00
8. Доплата за дополнително здравствено осигурување (24.699 x 0,5%) (123-87)	36,00
9. Вкупно придонеси (5 + 6 + 7 + 8)	1.111,00
10. Вкупно БРУТО надомест (1 + 2 +9)	17.700,00

НАПОМЕНА: Коефициентот за претворање од нето во бруто (0,955) е пресметан како разлика од 1 и коефициентите пресметани од придонесите кои се плаќаат на надоместокот за практиканство и тоа придонес за инвалидност од 4% и дополнителен придонес за здравство од 0,5%, $(0,955=(1 - (0,04 + 0,005)))$.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

ПРИМЕР 2. Друштвото “ДОРА” на 01.ЈУНИ/2023 склучило договор со кој го ангажирало лицето “НН” како **ПРАКТИКАНТ**. Со договор за практиканство за период **НАД 3 месеци (од четвртиот до шестиот месец)** за полно работно време од 8 часа ангажирало лице со Договор со практиканство за период **НАД 3 месеци** за полно работно време од 8 часа. Договорениот месечен нето надоместок **изнесува 20.175,00 еднакво на Минималната нето плата, утврдена со закон во висина од 20.175,00 денари).**

ПРЕСМЕТКА:

1. Нето надомест	20.175,00
2. Данок на личен доход (20.175 x 11,1111%)	2.242,00
3. Бруто 1 (1 + 2)	22.417,00
4. Коефициент (1 – (0,04 + 0,005))	0,955
5. Бруто I (22.417 : 0,955)	23.473,00
6. Придонес за инвалидност и телесно оштетување (23.473 x 4%)	939,00
7. Доплата на придонес за инвалидност и телесно оштетување(24.699 x 4%) (988 – 939)	49,00
8. Придонес за дополнително здравствено осигурување (23.473 x 0,5%)	117,00
9. Доплата на придонес за дополнително здравствено осигурување (24.699 x 0,5%) = (123 – 117)	6,00
10. Вкупно придонеси (6 + 7 +8 +9)	1.111,00
11. Бруто надомест (1 + 2 + 10)	23.528,00

КНИЖЕЊЕ:

449 - Надомест за практиканти	23.528,00
259 - Нето надомест на практиканти	20.175,00
235 - Данок на личен доход за надомест на практиканти	2.242,00
2390 - Придонес за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест	988,00
2391 - Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа и професионална болест	123,00
(исплаќаен надомест за практиканство).	

Деловни Информации бр. 7/2023

1.6.5. Начин на пополнување на МПИН пресметката од страна на работодавачот за практиканска работа со полно работно време ПРИМЕР 2.

При пополнување на пресметката за практикантска работа, потребно е да се преземе новата верзија: <http://www.ujp.gov.mk/mk/obrasci/opis/81>;

НАПОМЕНА: При дополнување на МПИН пресметката работодавачот изготвува пресметка посебна од редовната пресметка на плата, која ја поднесува за своите вработени.

Пополнувањето на МПИН пресметката од страна на работодавач, за лица на практикантска работа, се поднесува на следниот начин:

Во поле 1.3. ВИД НА ОБВРСКА се пополнува шифрата 399;

Во поле 1.4. ВИД НА ОБВРЗНИК се пополнува шифра 110/111/112 во зависност од видот на обврзник, правно лице или самовработено лице.

НАПОМЕНА: Износот на плата во вкупен износ треба да биде еднаков на износот за нето плата, односно бруто еднакво на нето.

- и**
- Во поле 3.15** - Се внесува **ПРИДОНЕС** за инвалидност телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест по стапка од 4%;
 - Во поле 3.16** - Се внесува **ДОПЛАТА НА ПРИДОНЕС** за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест по стапка од 4%;
 - Во поле 3.42** - Се внесува **ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИДОНЕС** за задолжително здравствено осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување по стапка од 0,5%;

Деловни Информации бр. 7/2023

Во поле 3.43 се внесува **ДОПЛАТА НА ПРИДОНЕС**
за задолжително здравствено осигурување
до најниска основица и

Во поле 3.46 се внесува **ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД**

Во поле 3.17 потребно е да се внесе **шифрата за**
вид на стаж 2222- лице ПРАКТИКАНТ.

ПОПОЛНУВАЊЕ НА МПИН ПРЕСМЕТКА (Пример 2)

ДЕЛ 1

Поле 1.1 - Месец за кој се пресметува	06
Поле 1.2 - Година за која се пресметува	2023
Поле 1.3 – Вид на обврска	399
Поле 1.4 - Вид на обврзник за пресметка и уплата на придонеси	110
МЕСЕЧНА ПРОСЕЧНА ПЛАТА	49.397
Поле 1.5 - Број на вработени	1

ДЕЛ 2

Се внесува податоци за правниот субјект кој е обврзник за пресметување и уплата на придонеси и данок на личен доход, како даночен број, матичен број, назив, адреса, телефон, шифра на општина, емаил адреса.

ДЕЛ 3

Во поле 3.0 до поле 3.4-ц се пополнуваат податоци за осигуреникот и тоа: ЕМБГ, Презиме, Име и Број на деловна единица, Ознака на подрачната единица за издавање на потврди за платен придонес за здравствено осигурување, Ознака на општината на обврзникот за плаќање на придонеси и данок;

Поле 3.4 – Број на деловна единица	001
Поле 3.46 – Ознака на подрачна единица за издавање на потврда за платен придонес за здравствено осигурување Скопје	4061
Поле 3.5 – Траење на стаж во денови	30
Поле 3.6 – Ефективна работа - часови.	184
Поле 3.7 – Износ за ефективна работа	23.528
Поле 3.14 – Основица за пресметување на придонес	
БРУТО ПЛАТА во вкупен износ	23.528

Деловни Информации бр. 7/2023

Поле 3.15 – Придонес за инвалидност и телесно оштетување	939
Поле 3.16 – Доплата на придонес до најниска основица	49
Поле 3.42 – Дополнителен придонес за здравствено осигурување	117
Поле 3.43 – Доплата на придонес до најниска основица	6
Поле 3.46 – Данок на доход	2.242
Поле 3.17 – Шифра за вид на стаж на осигурување	2222
Поле 3.27 – Дата на засновање на работен однос	1
Поле 3.29 – Шифра за промена на засновање/престанок на работен однос	1
Поле 3.30 – Број на пријава/одјава социјално осигурување	1
Поле 3.13 – Нето плата	23.528
Поле 3.31 – Ефективна нето плата.	23.528
Поле 3.32 – Број на трансакциска сметка	x

1.7. Начин на пополнување на МПИН пресметка од стипендијата на работодавачот за практиканска работа со неполно работно време

Согласно одредбите на Законот за практиканство, работодавачот може да склучи Договор за практиканска работа на полно или неполно работно време, во зависност од потребата и волјата на договорените страни.

Доколку практикантот **не работи цел месец** во тој случај се пополнуваат календарски денови и часови согласно деновите и часовите поминати на практиканска работа, **како и полињата 3.27 или 3.28 и полето 3.29 за означување на почетокот/престанокот на практиканска работа.**

НАПОМЕНА: Согласно одредбите на Законот за практиканство, работодавачот може да склучи договор за практиканска работа на полно или неполно работно време, во зависност од потребата и волјата на договорените страни.

Доколку станува збор за лице на практиканска работа со неполно работно време, во поле 3.17 потребно е да се внесе шифра 6666 - Лице Практикант со неполно работно време.

Деловни Информации бр. 7/2023

Доколку во месецот се поднесена и исплати МПИН пресметка **со вид на обврзник (110, 111, 112) и вид на обврска 399** и имате потреба од корекција на податоците во наведената пресметка, во тој случај исправката на податоците се врши со поднесување на пресметка **со користење на шифра за вид на обврзник (110, 111, 112) и шифра за вид на обврска 393**.

За пополнување на МПИН пресметката од страна на работодавачот за лице на практиканска работа со неполно работно време, во поле:

➤ **3.17 се внесува ШИФРАТА ЗА ВИД НА СТАЖ 666 - Лице практиканат со неполно работно време.**

ПРИМЕР 4. Друштвото “ДОРА” ангажирало лице со Договор со практиканство за период **над 3 месеци** за полно работно време **за 18 работни дена (144 работни часа)**.

Договорениот месечен нето надоместок, кој ќе му биде исплатен за месец **ЈУНИ/2023 година, изнесува 14.930,00 денари односно (74% од 20.175 денари)**.

Бидејќи лицето не е ангажирано цел месец, **најниската основица за придонеси во бруто износ не е 24.699,00 денари**, туку истата изнесува:

19.329 денари (24.699 : 184 x 144).

1.8. Права и обврски на практиканци и работодавач

1.8.1. Права на практикантот

Согласно член 9 од Законот за практиканство, практикантот пред започнување на практиканската работа треба да се информира за правата за време на вршењето на практикантската работа и тоа:

- **Во писмена форма** да го добие описот на целите, задачите и процесот на практиканството, пред да го склучи Договорот за практиканска работа;
- **Да биде запознаен со условите за работа** и опасностите поврзани со работата за време на практиканството, пред започнување на истото;

Деловни Информации бр. 7/2023

- **Да биде запознаен** со општите акти на работодавачот;
- **На дневен и неделен одмор** исто како вработените кај работодавачот, согласно општите прописи за работни односи;
- **На платен одмор** - во траење од **два** работни дена месечно, доколку работи со полно работно време или еден работен ден месечно, доколку работи со неполно работно време;
- **На надоместок** за практиканска работа;
- **Надоместок на трошоци за службени патувања** и други надоместоци, кои настанале за потребите на вршење на практиканската работа.

1.8.2. Обврски на практикантот

Согласно член 10 од Законот, практикантот **за време на практикантската работа е должен да:**

- **Потпише договор за практиканска работа** со работодавачот, пред започнувањето со практикантската работа;
- **Работи во согласност со Закон, Договорот за практиканска работа** и општите акти на работодавачот со кои претходно е запознаен;
- **Учествува во обуката** и посветено да работи на доверените задачи;
- **Користи средства за заштита при работа**, согласно со прописите за безбедност и здравје при работа,
- **Го извести работодавачот за болест** или други причини за привремена или трајна спреченост за вршење на практикантската работа;
- **Ги чува доверливите податоци**, односно класифицираните информации на работодавачот, со кои е запознаен во текот на практикантската работа;
- **Го извести работодавачот за штетни последици** за кои е запознаен дека можат да настанат за него, за трети лица или за работодавачот.

Практикантот кој, за време на вршење на практикантската работа, намерно или поради крајно невнимание, го оштети имотот на работодавачот е должен да му ја надомести штетата на работодавачот, **во согласност со одредбите на Законот за облигациони односи.**

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

Доколку практикантот, претходно го известил работодавачот за штетни последици, **истиот нема да има одговорност за направената штета.**

1.8.3. Обврски на работодавачот

Согласно член 11 од Законот, **работодавачот е должен:**

- **Да го објави јавниот оглас** за практиканска работа на својата интернет страница и/или на интернет страницата на АВРМ или друг јавен медиум;
- **Да ги утврди очекуваните цели** за ангажирање на практикантот, задачите и процесот на практикантската работа, кои треба да бидат јавно достапни на заинтересираните кандидати, во огласот за практикантска работа;
- **Да потпише договор** за практиканство со избраниот кандидат;
- **Да изврши ПРИЈАВА на практикантот**, најмалку *еден ден, пред започнување* на вршење на практикантската работа и **ОДЈАВА во рок од осум дена по завршување** на практикантската работа, односно по престанокот на договорот за практикантска работа, во Агенцијата за вработување на Македонија;
- **Да обезбеди одговорно лице** – Ментор за континуиран надзор на практикантот, кој ќе ја организира практикантската работа, ќе го следи напредокот на практикантот и ќе осигура остварување на целите за учење и практиканство;
- **Да обезбеди надзор над работата на практикантот** од страна на менторот и да не дозволи самостојно работење на практикантот;
- **Да обезбеди оптимални услови** за работа и материјали и средства за извршување на практикантската работа;
- **Да му издаде на практикантот ПОТВРДА за стекнатите знаења**, вештини и компетенции, како и опис на практикантската работа и нејзиното времетраење, во рок од осум работни дена од завршување на практикантската работа;
- **Редовно да му го исплаќа** надоместокот, утврден во договорот за практиканство;

Деловни Информации бр. 7/2023

- **Да плати данок на личен доход** на исплатениот износ на надоместокот;
- **Да обезбеди средства за заштита при работа**, доколку за работното место на кое се врши практиканската работа е пропишано да се користат;
- **Да обезбеди тајност на личните податоците** и заштита на приватноста на практикантот;
- **Да плати ПРИДОНЕС врз основа на инвалидност и телесно оштетување**, причинето со повреда на работа или професионална болест и **ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИДОНЕС** за задолжително здравствено осигурување, во случај на повреда на работа и професионално заболување.

Работодавачот **не може на практикантот да му:**

- **Наплаќа** трошоци за обука, трошоци за превоз, работни материјали и слични работи поврзани со вршењето на практикантската работа.
- **Наложи на практикантот** да работи на задачи кои не се опишани во договорот за практикантска работа.

1.9. Договор за практиканска работа

Согласно член 12 од ЗП, правата и обврските на практикантот и работодавачот се уредуваат со **Договор за практикантска работа**.

Работодавачот е должен да го склучи договорот за практикантска работа со практикантот во писмена форма, кој треба да биде потпишан од двете страни, пред започнувањето на практикантската работа.

Договорот за практикантска работа за лице помладо од 18 години, го потпишуваат практикантот, неговиот родител/старател и работодавачот.

Договорот за практикантска работа, може да биде потпишан на полно работно време или неполно работно време, согласно со потребите и волјата на договорните страни.

Договор за практикантска работа не може да се склучи за вршење на работи и задачи за конкретно постојно работно место, за кое може да се склучи договор за вработување, односно практикантот не може да обавува редовни работни обврски.

Деловни Информации бр. 7/2023

Договор за практиканска работа не може да се склучи со лице кое претходно било вработено кај ист работодавач или друг работодавач за работно место со исти или слични работни задачи како практиканска работа и работниот однос да трае не помалку од три месеци.

Со склучување на договорот за практикантска работа, практикантот не ги губи правата по основ на невработеност, согласно со прописите од областа на вработувањето и осигурување во случај на невработеност и правата пропишани по основ на социјална заштита, утврдени согласно со прописите од областа на социјалната заштита.

ДОГОВОР ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Склучен на ден 2023 година, помеѓу:

1. Правното лице _____ со седиште во _____ (адреса) застапувано од _____ (име и презиме), како обезбедувач на практиканска работа и
2. Лицето _____, со адреса на живеење _____, ЕМБГ _____, како корисник на практикантска работа - Практикант),

Член 1

Со овој договор се регулира практикантската работа на практикантот кај работодавачот.

Член 2

Времетраењето на овој договор е _____ месеци и истиот започнува да се применува од _____ 2023.

Член 3

Работните задачи кои ќе ги врши практикантот вклучуваат пополнување на налози за плаќање, архивирање на документација, подготовка на испратници, магацинска работа, благајничко работење, подготовка на ПЛТ обрасци како и останати поврзани работни активности.

Еден дел од работните активности практикантот ќе ги извршува во софтверот за деловно работење на работодавачот.

Целта на извршување на работните активности е стекнување на основно работно искуство, запознавање со работните оперативни процеси на работодавачот и стекнување на практич-

Деловни Информации бр. 7/2023

ни вештини за исполнување на секојдневни работни задачи, кои се вообичаени за дејноста на работодавачот.

При извршување на работните задачи на практикантот во својство на ментор, ќе му помага лицето “ТН” вработено кај работодавачот во редовен работен однос.

Член 4

Работното време во кое практикантот ќе ги исполнува работните задачи е 8:30 до 16:30 часот, секој работен ден, во просториите на работодавачот.

Практикантот има право да користи пауза во траење од половина час на ден, во термин од денот во договор со менторот.

Член 5

Месечниот нето надомест кој работодавачот се обврзува да му го исплаќа на практикантот изнесува ____% од минималната законска нето плата за работата, во првиот месец, ____% од минималната законска нето плата за работата, во вториот и третиот месец и ____% од минималната законска нето плата за работата во четвртиот, петтиот и шестиот месец.

Работодавачот се обврзува да ги подмири и сите дополнителни законски пропишани даноци, придонеси и останати давачки, кои произлегуваат од претходниот став.

Член 6

Сите податоци до кои ќе дојде практикантот за време на извршување на работните задачи кај работодавачот имаат својство на деловна тајна и практикантот не смее да ги споделува со лица надвор од работните простории на работодавачот.

Практикантот не смее да понесе никаков имот на работодавачот, кој ќе го користи за извршување на работните задачи надвор од работните простории на работодавачот.

Член 7

Работодавачот се обврзува на практикантот да му издаде потврда за извршената практикантска работа, согласно со законските одредби.

Практикант

Работодавач

Скопје, _____ 2023 година

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

**2. ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРАКТИЧНА РАБОТА
НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ**

Практиканската обука на ученици и студенти, не е во вистинска смисла практиканство, туку оспособување за работа преку примена во пракса на стекнато знење во образовниот процес.

Правото за извршување на практична работа на ученици и студенти е регулирано согласно Законот за стручно образование и обука, ("Службен весник на РМ" 71/06; 145/15, 64/18, 275/19), Законот за високо образование ("Службен весник на РМ" 71/06 ... 55/16, 82/18, 178/21), Законот за Данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18; 247/19, 275/19, 290/20, 85/21, 274/22), и Правилникот за начинот и условите за организирање на практична настава за студенти ("Службен весник на РМ" 120/10).

Со Законот за стручно образование и обука, се уредуваат организирањето, структурата и управувањето на системот на стручно образование и обука, додека пак со Законот за високо образование се уредуваат автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високо образовните установи, системот за обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите за организација, управување, развој и финансирање на високо образовната дејност.

И учениците и студентите, покрај редовната настава во одреден период од годината, според потребите на работодавачите или другите институции, можат да извршуваат практична настава, која соодејствува со нивниот степен на образование.

2.1. Практична настава на ученици

Согласно член 3 од Законот, стручно образование и обука опфаќа:

- **Средно стручно образование и обука**, кое е дел од средното образование, кое овозможува иницијално стекнување со прво, второ или трето ниво на стручни квалификации и

Деловни Информации бр. 7/2023

- **Постсредно стручно образование и обука**, кое е дел од системот на образованието, кое овозможува на лица кои се стекнале со средно образование, да се стекнат со четврто ниво на стручни квалификации.

2.2. Цели и задачи на стручното образование и обука

Согласно член 4 од Законот, цел на стручното образование и обука е оспособување за работа, односно за продолжување на образованието, додека пак задачи на стручното образование и обука се:

- **Да обезбеди квалитетно стручно и општо образование** во согласност со современото ниво на науката, технологијата и културата, да создаде услови за стекнување и надградување на соодветни нивоа на стручни квалификации, во согласност со потребите на пазарот на трудот,
- **Да поттикнува интерес** за стручното образование и обука,
- **Да развива компетенции, знаења и вештини** неопходни за стручните активности на лицето, како и за самовработување во рамките на општеството засновано врз пазарните и демократските принципи и
- **Да обезбедува основи** за доживотно учење.

Системот на стручното образование и обука го вршат:

- **Установите за стручно образование и обука, во кои влегуваат:** училиштата за стручно образование и обука кои реализираат општо и стручно - теоретско образование и практична обука и Центрите за стручна работа во кои се реализира стручно теоретско образование и практична обука.
- **Работодавачите**, односно трговските друштва, установите и занаетчиите кај кои се изведува практична обука на ученици според тековните услови на нивната активност, при што обуката не претставува нивна претежна дејност и

- **Социјалните партнери**, во кои влегуваат здруженијата кои ги претставуваат интересите на работниците и работодавачите кои во соработка со органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа го реализираат системот на стручно образование и обука.

2.3. Права и обврски на установите за стручно образование и обука

Согласно член 14 од Законот, установата за стручно образование и обука има право:

- да организира и остварува стручно образование и обука според одредбите на Законот,
- да предлага измени и дополнувања на постоечките или да предлага нови наставни планови и програми и
- да може да се вклучува во комерцијални и економски активности, а финансиските средства стекнати од овие активности, да се користат за подобрување на условите за работа во установата.

Установата за стручно образование и обука има обврска:

- да обезбеди безбедни работни услови во рамките на процесот на образованието и обуката,
- да ги исполнува обврските од договорите за обука,
- да ги доставува договорите за обука до коморите,
- да врши увид во реализацијата на договорите за обука и
- да им обезбеди на работодавачите навремени информации за тековните измени во наставните планови и програми.

2.4. Права и обврски на работодавачите, вклучени во практичната обука

Согласно член 15 од Законот, работодавачот има право:

- да се стекне со финансиски, царински и даночни олеснувања пропишани со закон и
- да предлага измени и дополнувања на постоечките или да предлага нови наставни планови и програми.

Деловни Информации бр. 7/2023

Работодавачот има обврска:

- да ги постигнува целите за практична обука од наставните програми, согласно со предвидениот фонд на часови,
- **да склучи договор со установата за стручно образование и обука и со ученикот за реализација на практичната обука,**
- да обезбеди надоместок за ученичката работа во согласност со условите пропишани со договорот и
- да обезбеди заштита при работа согласно со закон.

2.5. Права и обврски на учениците во стручното образование и обука

Согласно член 22 од Законот, учениците **имаат право:**

- да се префрлат од еден вид во друг вид на стручно образование и обука, односно од едно во друго ниво на стручни квалификации,
- за време на обуката да добиваат **надоместок за работата кај работодавачот утврден во договорот,**
- **да користат летен и зимски одмор и**
- да го раскинат договорот, според условите утврдени во договорот.

Учениците имаат обврска:

- на интерно и екстерно проверување на напредокот и постигнувањето на успехот,
- редовно да ја посетуваат практичната обука и да ги исполнуваат работните обврски утврдени во договорот,
- за време на обуката да ги следат упатствата за работа на работодавачот и училиштето за време на практичната обука,
- да ја чуваат службената тајна на работодавачот,
- да ги почитуваат правилата за заштита при работа и
- да ги исполнуваат и другите обврски, наведени во договорот.

Другите права и обврски на учениците, се пропишани со Законот за средното образование и со други прописи.

Стручното образование и обука содржи:

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

- Општо образование,
- Стручно теоретско образование и
- Практична обука.

2.6. Практична настава на студенти

Согласно член 99 став 11 од Законот за високо образование ("Службен весник на РМ" 35/08...10/15; 20/15; 98/15; 154/15, 82/18, 178/21) и Правилникот за начинот и условите за организирање на практична настава за студенти ("Службен весник на РМ" 120/10), практичната **настава не може да трае помалку од еден, ниту повеќе од осум часа во денот.**

Од страна на високообразовната институција, се обезбедуваат услови во соработка со соодветни субјекти, за изведување на практичната настава.

Во текот на реализацијата на практичната настава, студентот треба да е под надзор на ментор од високообразовната установа, кој одговара за успешно реализирање на практичната настава.

Студентот за време на реализацијата на практичната настава, води дневник за секојдневните активности.

Пред почетокот на практичната настава, од страна на високообразовната институција, се известува студентот и му се издава документ-потврда за негово упатување до организацијата - установата, каде ќе се реализира наставата, потпишана од деканот/директорот.

По завршувањето на практичната настава, студентот ја враќа потврдата на единицата на високообразовната установа, заверена од организација-установата.

Високообразовните установи, ќе извршат изменување и дополнување на постојните студиски или предметни програми, во кои што ќе се определи обемот и времетраењето на практичната настава, која не може да биде пократка од 30 дена, како и начинот на нејзината реализација.

2.7. Придонеси и даночен третман на надоместокот за практична обука на ученици и практична настава на студенти

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РСМ" 142/08 ... 247/18, 251/22), задолжително пензиско и инвалидско осигу-

Деловни Информации бр. 7/2023

рување врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинети со повреда на работа или професионална болест, опфатени се и учениците и студентите, кога вршат практична работа за време на школувањето, односно студирањето.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, **учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%.**

Согласно член 13 став 1 точка 9, од Законот за придонеси, **ОБВРЗНИК ЗА ПРЕСМЕТКА И УПЛАТА НА ПРИДОНЕСИТЕ ЗА ОВИЕ ЛИЦА Е УСТАНОВАТА ОД ОБЛАСТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО.**

Со одредбите од член 12 од Законот за данок на личен доход („Службен весник на РСМ“ 241/18; 247/19; 290/20; 85/21, 27/22), утврдено е дека данок на личен доход **не се плаќа** на надоместок за практична обука на ученици и практична настава на студенти во висина најмногу **до 8.000 денари месечно** (член 12 став 1 точка 14).

2.8. Пресметка на надоместокој на практична обука на ученици и студенти

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

- ☐ **Надоместок за Практична обука на ученици и практична настава на студент, во висина најмногу до 8.000 денари месечно:**

НАПОМЕНА: Во случај на исцлаќа на надоместокој за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на доход во висина од 11,111%.

ПРИМЕР: Друштвото “НН” во месец Јули/2023 година, за сопствените потреби ангажирало ученик на практична обука согласно со наставните програми за задолжителна практична обука. Работодавачот на ученикот кој ги исполнува работните обврски утврдени во Договорот, треба да му исплати надоместок од **8.000,00 денари месечно.**

Соґласно Доґovorой за обука на ученици и сїуденїи за
месеи ЈУЛИ/2023 година, на ученикой му е исплaчено:

НАПОМЕНА: Доколку договорот за практична обука е склучен на поголем износ од претходниот износ од 8.000, 00 денари, на разликата се плаќа Данок на личен доход.

Вкупните трошоци на друштвото “НН” за надоместок за **практична обука од 8.000,00 денари** и придонесот за инвалидност и телесно оштетување со повреда на работа или професионална болест од **988,00 денари** за ангажирање на лицето за практична обука, изнесуваат: **8.988,00 денари.**

449 - Останати трошоци на работењето		
надомест за практична обука	8.988,00	
2390 - Придонес за инвалидност		988,00
259 - Нето надомест за практикант		8.000,00
- (надоместѝ за практична обука на ученици и студентиѝ)		

НАПОМЕНА: За исплатениџе 8.000,00 денари, на учениџиџе џо основ на надоместџок за џраџтиџчна рабоџта, Друштвоџо нема обврска да џресмеџта и џлаџти данок на доход.

Во МПИН пријавата за пресметка и уплата на придонесите за *ангажирани за практична работа*:

Деловни Информации бр. 7/2023

Поле – 3.0 до поле 3.4		Податоци за осигуреник
Поле - 1.3	Вид на обврска	222
Поле - 1.4	Вид на обврзник	110
Поле - 3.5	Траење на стаж во денови	31
Поле - 3.6	Ефективна работа - часови	184
Поле - 3.7	Износ на ефективна работа	8.000
Поле - 3.14	Основица за придонеси	24.699
Поле - 3.15	Придонес за инвалидност и телесно оштетување	988
Поле - 3.17	Шифра за вид на осигурување	222
Поле - 3.30	Број на пријава/одјава задолжително социјално осигурување	
Поле - 3.13	Нето плата	8.000
Поле - 3.31	Нето плата по задршка	
Поле - 3.32	Број на трансакциска сметка	/

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл.правник: Елена Јандриоска

ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊА

Со последните измени во Законот за облигационите односи се изврши измена кај рокот на застарување на побарувањата утврдени со правосилна судска одлука и одлука на друг надлежен орган и роковите на застарување на предметите од извршна постапка.

ВОВЕД

Застареноста според Законот за облигациони односи ("Службен весник на РМ" 18/01, 4/02, 5/03, 84/08, 81/09, 161/09, 123/13 и "Службен весник на РСМ" 215/21; 154/23) е правен институт, според кој со нејзиното настапување, престанува правото да се бара присилно исполнување на обврската. Застареноста настапува кога ќе истече определеното време со закон, во кое доверителот можел да бара исполнување на обврската. Судот не може да ја земе во предвид застареноста, ако должникот на неа не се повика, односно по службена должност тој не внимава на неа.

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ ЗА ЗАСТАРЕНОСТА

Застареноста почнува да тече првиот ден по денот кога доверителот имал право да бара исполнување на стасаната обврска. Во случаите каде што обврската се состои во тоа нешто да се стори, да се пропушти, или да се трпи, застареноста почнува да тече првиот ден, од кога должникот постапил спротивно на обврската.

Деловни Информации бр. 7/2023

Застареноста настапува по истекот на последниот ден од рокот (времето) определено со закон. Според тоа ако рокот на застареност бил три години, а доверителот поднел пред судот тужба за наплата на тоа побарување, макар и само еден ден по истекот на рокот од три години, должникот со успех може да истакне приговор на застареноста.

Во време на застареност, се засметува и времето кое изминало во корист на должниковите претходници.

Со правна работа, со договор или со друго правно дело, не може да се определи подолго или пократко време на застареноста од она време што е определено со закон, а не може да се определи ниту дека застареноста нема да тече за некое време. Значи времетраењето на застареноста е законско решение и на друг начин или со друг акт не може да се определува произволно.

Застареноста е неотповиклива и должникот не може да се откаже од неа, пред истекот на времето определено за неа.

Меѓутоа ако должникот писмено признае обврска, иако е застарена, ќе се смета дека тој се откажал од застареноста и си го признава долгот.

Доколку должникот извршил (исплатил) застарена обврска – на пример платил застарен долг од испорачана стока и по истекот на време од три години, тој нема право да бара исплатеното да му биде вратено, без разлика дали знаел или не знаел дека платената обврска е застарена.

Кога побарувањето е обезбедно со рачен залог или со хипотека, по протекот на времето за застареност, доверителот може да се подмири и тоа само од оптоварениот предмет, доколку истиот го држи (подвижен предмет), односно, ако недвижната ствар (хипотеката) е запишана во јавните книги (катастар).

Кај застареноста, еднаква е судбината на главното и споредното побарување, како што се каматите, плодовите, трошоците и договорната казна. Според ЗОО, споредните побарувања застаруваат за три години согласно член 361 од Законот. Меѓутоа ако споредните побарувања се однесуваат на главни побарувања, чиј рок на застареност е на пример една година, тогаш и споредните побарувања (камати, трошоци, договорна казна и сл.) застаруваат за една година исто како и главното побарување на кое се однесуваат, иако нивниот рок на застареност не истекол. Тие се врзани за главните побарувања, во поглед на застареноста.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Правилата за застареност не се применуваат во случаи за кои во Законот се определени роковите во кои треба да се подигне тужба или да се изврши определно дејствие, под закана за губење на правото. Тука станува збор за разграничување на застареноста од преклузивните рокови. Кај застареноста со протекот на времето на застареност се губи барањето, односно, должникот се стекнува со право трајно да ја ускрати стасаната чинида на доверителот, додека со протекот на преклузивните рокови се губи самото право. На преклузивниот рок судот внимава по службена должност, додека на застареноста судот внимава само доколку должникот се повика на застареност. Или поинаку кажано: во однос на преклузивните рокови, доверителот е тој којшто треба да внимава да не ги пропушти, додека кај застареноста должникот е тој којшто треба да внимава за да ја истакне.

Треба да се истакне дека некои права не застаруваат. Такви се на пример стварните права: правото на сопственост, службеност и залог, потоа облигациите кои произлегуваат од семејното право: право на алиментација - но само како право, а не како конкретно стасани износи кои застаруваат.

2. ВРЕМЕ ПОТРЕБНО ЗА ЗАСТАРЕНОСТ

Законот за Облигациони Односи предвидува два вида на рокови на застареност: општи и посебни.

2.1. Општ рок на застареност

Побарувањата, согласно член 360 од Законот, застаруваат за пет години, ако со друг закон не е определен друг рок на застареност. Значи овој рок ги опфаќа сите случаи на застареност, за кои не се определени други рокови (пократки или подолги од пет години).

Рокот на застареност може да биде и подолг од општиот рок (пет години) – 10 години, за исполнување на побарувања во извршната постапка, кои со последните измени неможат да бидат подолги од 10 години од поднесување на барањето за извршување.

Деловни Информации бр. 7/2023

2.2. Посебни рокови на застареност

Посебните рокови на застареност, обично се пократки од општиот рок на застареност кој изнесува пет години.

Побарувањата на повремени давања, кои стасуваат годишно или во пократки определени временски периоди (повремени побарувања), па било да се работи за споредни повремени побарувања, како што е побарувањето на камати, било да се работи за такви побарувања во кои се исцрпува самото право, како што е побарувањето на издржување, застаруваат за три години од стасаноста на секое одделно давање.

Истото важи за ануитетите, со кои во еднакви, однапред определени повремени износи се отплатуваат главнината и каматите, но не важи за отплатите во рати и за други делумни исполнувања.

Важно е кога застарува самото право од кое произлегува повременото побарување. Тоа право застарува за пет години, сметајќи од стасаноста на најстарото стасано побарување по кое должникот не вршел давања. Во таков случај, доверителот го губи правото не само да бара идни повремени давања, туку и повремени давања кои стасале пред застареноста.

Не може да застари правото на издржување определено со закон, на пример издржување на малолетни деца, на родителите на децата, меѓусебно издржување на брачните другари и слични права од семејните односи.

2.3. Застареност на меѓусебни побарувања од договор во прометот на стоки и услуги

Согласно член 363 од Законот за облигациони односи, меѓусебните побарувања од договор во прометот на стоки и услуги, како и побарувањата на надомест на издатоци направени во врска со тие договори, застаруваат за три години.

Застарувањето тече одвоено за секоја испорака на стоки, извршена работа или услуга.

На пример ако се работи за перменентно испорачување на стоки (на пример испорака на контингенти на овошје, во одредени периоди, односно вршење на превоз на стоки во тие периоди), застареноста тече одделно, за секој испорачан контингент, односно за секој извршен превоз.

2.4. Застарување на побарување на закупнина

Побарувањата на закупнина, било да е определено да се плаќа месечно, тримесечно или во еден вкупен износ, застарува за три години, од денот на настанување на правниот основ, односно од денот на склучување на договорот за издавање на станбен или деловен простор под закуп.

2.5. Застарување на побарувања од надомест на штета.

Кај побарувањата од надомест на штета, која настанала со недозволено дејство (деликт), содржана во членот 365 од Законот за облигациони односи предвидени се два рока на застареност-субјективен и објективен.

Субјективниот рок изнесува три години и се смета од моментот кога оштетениот дознал за штетата и за лицето кое ја сторило штетата.

Објективниот рок на застареност изнесува пет години и се смета од моментот кога настанала штетата.

Кај побарувањата за надомест на штета причинета со неисполнување на некоја договорена обврска, застареноста на побарувањето е определена колку што е застареноста на повредената обврска.

Можно е и побарување на надомест на штета причинета со кривично дело. Во таков случај рокот на застареност зависи од рокот на гонење, а за кривичното гонење е предвиден подолг рок на застареност. Барањето за надомест на штета спрема одговорното лице застарува кога ќе измине времето определено за застареност на кривичното гонење. Доколку се прекине кривичното гонење, се прекинува и застареноста на барањето за надомест на штета, што важи и во однос на застојот на застареноста.

2.6. Едногодишен рок на застареност

Многу е важно да се прави разграничување меѓу повремените побарувања и побарувањата за кои ЗОО предвидува едногодишен рок на застареност.

Согласно член 367 од Законот, едногодишен рок на застареност е предвиден за побарувања, кои како долгови се однесуваат на сите граѓани, правни лица и други субјекти. Такви се комуналните услуги и други слични услуги што перманентно ги извршуваат јавните претпријатија на домаќинствата, односно

Деловни Информации бр. 7/2023

на граѓаните, правните лица и другите субјекти. Овие побарувања, за кои е предвидена застареност од една година се однесуваат на следните побарувања:

- за надомест на електрична и топлотна енергија, гас, вода, за оџачарски услуги и за одржување на чистота, кога испораката, односно услугата е извршена за потребите на домаќинствата;
 - побарувањето на радиостаница и радио-телевизиска станица за употреба на радио-приемник и телевизиски приемник;
 - побарувањето на пошта, телеграф и телефон за употреба на телефон и на поштенски преградоци, како и другите нивни побарувања што се наплатуваат во тримесечни или во пократки рокови и
 - побарувањето на претплата на повремена публикација, сметајќи од истекот на времето за кое е нарачана публикацијата.
- Застарувањето тече иако се продолжени испораките или услугите.

2.7. Застареност на побарувања утврдени пред судот или пред друг надлежен орган и побарувања во извршна постапка

Согласно член 368 од Законот за облигациони односи, сите побарувања што се утврдени со правосилна судска одлука или со одлука на друг надлежен орган или со порамнување пред суд или пред друг надлежен орган, застаруваат за пет години, од моментот на нивната извршност, како и побарувањата за кои во согласност со законот се предвидува пократок рок за застареност.

Сите повремени побарувања, коишто произлегуваат од одлуки или порамнувања предвидени во ставот (1) на овој член и достасуваат во иднина, застаруваат во рокот предвиден за застареност на повремените побарувања.

Застареноста на правосилна судска одлука или со одлука на друг надлежен орган, или со порамнување пред суд или пред друг надлежен орган прекинува со поднесување барање за извршување пред надлежен извршител, при што почнува да тече одново застареноста, која во извршната постапка трае десет години од моментот на поднесеното барање за извршување.

3. ЗАСТОЈ НА ЗАСТАРУВАЊЕТО

Застој на застареноста, значи спречување на пресметувањето на определено време во рокот на застареноста, така што застареноста за време на тој период не тече, односно мирува. Во ваков случај застареноста почнува да тече со отстранување на определени причини, кои го запреле течењето на застареноста. Времето на застој не се пресметува во рокот на застареноста.

Застареноста не тече на побарувања меѓу определени лица и на побарувања на определени лица.

Согласно член 370 од Законот за облигациони односи, застареноста не тече помеѓу:

- 1) брачни другари
- 2) родители и деца додека трае родителското право;
- 3) штитеник и неговиот старател, како и органот за старателство, за време на траењето на старателството и додека не бидат положени сметките и

- 4) две лица кои живеат во вонбрачна заедница додека постои таа заедница.

Застареноста не тече;

- 1) за време на мобилизација, во случај на непосредна воена опасност или војна во поглед на побарувањата на лицата на воена должност и

- 2) во поглед на побарувањата што ги имаат лицата вработени во туѓо домаќинство, спрема работодавецот, или спрема членовите на неговото семејство кои живеат заедно со него, се додека трае тој работен однос.

Застареноста не тече, поради несовладливи пречки и тоа за сето време за кое доверителот не бил во можност поради несовладливи пречки по судски пат да бара исполнување на обврската. Тоа се исклучителни случаи, на пример кога судот не работи поради вонредни околности-поплава, земјотрес, карантин поради заразна болест и други слични објективни околности.

Ако застареноста не можела да почне да тече, поради некоја законска причина, таа почнува да тече кога ќе престане таа причина. Ако застареноста почнала да тече пред да настане таа причина која го запрела неговиот натамошен тек, продолжува да тече кога ќе престане таа причина, а времето што изминало пред запирањето се смета по рокот за застареноста определен со законот.

Деловни Информации бр. 7/2023

Застарувањето не тече и спрема малолетник и друго деловно неспособно лице, без оглед на тоа дали имаат законски застапник или не.

Застареност на побарувањата на малолетник, кој нема законски застапник и на друго деловно неспособно лице без застапник, не може да настапи додека не ќе изминат две години откако станале полно деловно способни, или откако добиле законски застапник.

Ако за застареност на некое побарување е определено време пократко од две години, а доверител е малолетник кој нема застапник или некое друго деловно неспособно лице без застапник, застарувањето на тоа побарување почнува да тече од моментот кога доверителот станал деловно способен, или од моментот кога добил законски застапник.

Застареноста спрема лица кои се наоѓат на отслужување на воениот рок или на воена вежба не може да настапи додека не ќе изминат три месеци од отслужувањето на воениот рок, или од престанувањето на воената вежба.

4. ПРЕКИНУВАЊЕ НА ЗАСТАРЕНОСТА

За разлика од застојот на застареноста, прекинувањето значи дека, ако застареноста се прекине и застарувањето почне одново да тече, па времето што изминало пред прекинувањето, не се смета во рокот на застареноста определено во Законот.

Застарувањето се прекинува, кога должникот ќе го признае долгот. Признавање на долг може да се стори не само со изјава до доверителот, туку и на посреден начин, како што се давањето отплата, плаќањето камата, давањето обезбедување.

Застарувањето се прекинува со подигање на тужба и со секое друго доверителово дејствие преземено против должник, пред суд или пред друг надлежен орган, заради утврдување, обезбедување или остварување на побарувањето. Прекинување на застареноста не настапило доколку доверителот се откаже од тужбата или од дејствието што го презел. Исто така се смета дека немало прекинување, ако доверителовата тужба или барање биде отфрлено или одбиено, или ако издејствуваната или преземената мерка за извршување или обезбедување биде поништена.

Деловни Информации бр. 7/2023

Ако тужбата против должникот биде отфрлена поради не-надлежност на судот или поради друга причина која не се однесува на суштината на работата, па доверителот повторно подигне тужба во рок од три месеци, од денот на правосилноста на одлуката за отфрлање на тужбата, се смета дека застареноста е прекината со првата тужба.

Истото важи и за повикување на заштита, за истакнување на пребивање на побарувањата во спор, како и во случај кога судот, или друг орган, го упатил должникот своето пријавено побарување да го остварува во процесна постапка.

За прекинување на застарувањето не е доволно доверителот писмено или усно да го повика должникот да ја исполни обврската.

По прекинувањето, застарувањето почнува да тече одново, а времето што изминало пред прекинувањето не се смета во рокот на застареност, определен со закон.

Застарувањето прекинато со признание на должникот почнува да тече одново од признанието.

Кога прекинувањето настанало со пријава на побарување во стечајна постапка, застарувањето почнува да тече одново од денот на окончувањето на оваа постапка.

Застарувањето што почнува да тече одново по прекинувањето, се завршува кога ќе измине толку време, колку што со закон е определено за застарувањето што е прекинато.

Ако настанало прекинување со признавање на долгот од страна на должникот, а доверителот и должникот се спогодиле да го изменат основот, или предметот на обврската, новото побарување застарува за време кое е определено за неговата застареност.

СМЕТКОВОДСТВО

Редакциски текст

РАБОТНИ ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ ЗА ПЕРИОД ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2023 ГОДИНА

**Потребни за изработка на финансиски извештаи за
период од 01.01 до 30.06.2023 година.**

ВОВЕД

Согласно член 476 од Законот за трговски друштва (“Службен ввесник на РМ 19/04 ... 120/18, 290/20, 215/21, 99/22), секој голем и среден трговец, трговците определени со закон, како и трговците кои вршат банкарски дејности, дејности на осигурување, трговците кои котираат на берза, како и трговците чии финансиски извештаи влегуваат во консолидирани финансиски извештаи на претходно наведените трговци, имаат обврска да водат сметководство во согласност со усвоените меѓународните стандарди за финансиско известување.

Другите трговци имаат обврска да водат сметководство во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување за мали и средни субјекти.

Меѓународните стандарди за финансиско известување и Меѓународните стандарди за финансиско известување за мали и средни субјекти, се ажурираат на годишна основа за да бидат усогласени со тековните стандарди, така како што се дополнети, изменети или усвоени од страна на Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди.

Одредбите од ЗТД во однос на водењето на сметководството, класифицирањето на трговците, трговските книги, годишните сметки и финансиските извештаи, соодветно се применуваат и на правните лица со седиште во РС Македонија што

Деловни Информации бр. 7/2023

вршат дејност одредена со Националната класификација на дејностите, кои не се сметаат за трговци во согласност со законот и со други прописи, ако со друг закон поинаку не е определено.

Годишните Финансиски извештаи вклучуваат:

- Извештај за финансиска состојба - **Биланс на состојба**;
- Извештај за севкупна добивка - **Биланс на успех**;
- Извештај за промените во главнината;
- Извештај за паричните текови;
- Применетите сметководствени политики и други објаснувачки белешки, подготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Трговецот покрај тоа што составува годишна сметка за една календарска година, составува годишна сметка и финансиски извештај и во покус период од наведениот, во случај на статусни промени (*присоединување, спојување, поделба*), ликвидација, стечај и во други случаи, определени со закон.

За таа цел при изработка на годишната сметка за година или за пократок период, деловните субјекти користат одредени работни податоци, кои претставуваат мерила и критериуми за утврдување на износот на средствата и изворите на средства, како и на износите на приходите и расходите.

Во продолжение се презентирани сите неопходни податоци и информации за работењето во сметководството и изготвувањето на финансиските извештаи, кои се подготвени и објавени од страна на надлежните институции.

І. П Л А Т И

**1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА
ПО ВРАБОТЕН ЗА / 2023 ГОДИНА**

Просечно исплатена месечна **БРУТО** плата по работник во РС Македонија, за 2023 година, изнесува:

49.397,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период **ЈАНУАРИ–ЈУНИ/2023 година.**

**2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“Службен весник на РМ” 142/08... 171/17; 35/18; 247/18; 251/22), **Основица** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, **не може да биде пониска од 50%** од просечна плата по работник во РС Македонија, **објавена во Јануари во тековната година**, според податоците на ДЗС, која за 2023 година, изнесува:

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

**САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на самостојна
економска дејност (максимално, занаетчији)**

24.699,00 денари;

**САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА
вршиател на професионална и друга интелектуална дејност
(адвокати, нотари, извршители)**

49.397,00 денари;

Деловни Информации бр. 7/2023

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА

*вршиштел на професионална и друга интелектуална дејност
(адвокати, нотари, извршители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност:*

24.699,00 денари.

**3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, **НАЈВИСОКА месечна основица** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот **од (16) шеснаесет просечни плати**, кој износ **за 2023 година**, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од **(12) дванаесет просечни плати**.

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари).

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, е износот од **(16) шеснаесет** просечни плати, кој **за 2023 година**, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

Деловни Информации бр. 7/2023

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплатата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, **изнесува 80% од просечната плата** по работник во Република Македонија, објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

На износот повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, само на разликата над највисоката основица, се пресметува Данок на доход.

4. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 24/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 202/19; 239/19; 88/20), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	Година/Период	Нето	Бруто	Сл. Весник на РСМ
1.	01.01.2020 - 31.03.2020	14.500,00	21.107,00	239/2019 Закон
2.	01.04.2020 – 30.06.2020	14.500,00	21.107,00	88/2020 Уредба
2.	01.07.2020 - 31.03.2021	14.934,00	21.776,00	75/2020 Објава
3.	01.04.2021 - 31.03.2022	15.194,00	22.146,00	80/2021 Објава
4.	01.03.2022 – 28.02.2023	18.000,00	26.422,00	41/2022 Закон
5.	01.03.2023 – 28.02.2024	20.175,00	29.739,00	558/2023 Објава

Деловни Информации бр. 7/2023

**5. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ПО
ВРАБОТЕН ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Период	ВО МЕСЕЦОТ		
	Просечна исплатена месечна нето плата	Соопштение на ДЗС	
		Број	Дата
ЈАНУАРИ/23(XI)23	33.011,00	4.1.23.07	23.01.2023
ФЕВРУАРИ/23(XII)22	34.364,00	4.1.23.16	22.02.2023
МАРТ (I)/2023	33.943,00	4.1.23.26	21.03.2023
АПРИЛ (II) 2023	33.720,00	4.1.23.36	20.04.2023
МАЈ (IV) 2023	34.925,00	4.1.23.45	22.05.2023
ЈУНИ (V) 2023	36.134,00	4.1.23.55	20.06.2023

**5.1. Надоместоци на трошоци поврзани со работата кај
претпријатија со повеќе од 51% во државна сопственост**

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ ("Службен весник на РМ" 70/94 ... 170/13; 139/14, 147/15), *работодавачот може да врши исплатата на следниот надоместок:*

ОТПРЕМНИНА ПРИ ОДЕЊЕ ВО ПЕНЗИЈА

Се исплатува во висина, најмногу до **двократен износ** од основицата.

Ослободен од Данок на личен доход до двократен износ;

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

Се исплатува во висина, **најмногу до 60%** од основицата.

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход;

ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА

Се исплатува **во висина од основицата.**

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

НАПОМЕНА: Основица за пресметување на надоместоките претставува Просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена до денот на исплатата.

Деловни Информации бр. 7/2023

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА НАДОМЕСТОЦИТЕ

ЗА ОПШТЕСТВЕНИ ДРУШТВА					
Период	Отпрем- нина при одење во пензија	Рејрес за годишен одмор	Јубилејна награда	Соопштение на ДЗС	Дата
ЈАНУАРИ/2023	66.022,00	19.807,00	33.011,00	4.1.23.07	23.01.2023
ФЕВРУАРИ/2023	66.978,00	20.618,00	34.364,00	4.1.23.16	22.02.2023
МАРТ/2023	67.886,00	20.366,00	33.943,00	4.1.23.26	21.03.2023
АПРИЛ/2023	67.440,00	20.232,00	33.720,00	4.1.23.36	20.04.2023
МАЈ/2023	69.850,00	20.955,00	34.925,00	4.1.23.45	22.05.2023
ЈУНИ/2023	72.268,00	21.680,00	36.134,00	4.1.23.550	20.06.2023

**6. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА НЕТО
ПЛАТА ПО РАБОТНИК ВО
РС МАКЕДОНИЈА ЗА ТРИ МЕСЕЦИ**

ЗА ПРЕТХОДНИ ТРИ МЕСЕЦИ			
Период	Просечна исплатена месечна нето плата	Соопштение на ДЗС	
		Број	Дата
ЈАНУАРИ/23 (IX-X-XI)/22	32.890,00	4.1.23.07	23.01.2023
ФЕВРУАРИ/23 (X-XI-XII)/22	33.489,00	4.1.23.16	22.02.2023
МАРТ/23 (XI-XII-I)/22	33.768,00	4.1.23.26	21.03.2023
АПРИЛ/23 (XII-I-II)/22	34.008,00	4.1.23.36	20.04.2023
МАЈ/23 (I-II-III)/22	34.197,00	4.1.23.45	22.05.2023
ЈУНИ/23 (II-III-IV)/22	34.925,00	4.1.23.55	20.06.2023

6.1. Надоместоци на трошоци поврзани со работата

Согласно член 35 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; (115/14 п.т.); 119/15; 150/16, работникот има право на надомест на трошоците поврзани со работата, утврдени со закон и колективен договор и тоа:

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА

Во висина од 8% од основицата.

Ослободен од Данок на личен доход до 8% од основицата.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО

Согласно колективен договор на ниво на работодавач, но не помалку од Уредбата за издатоците за службен пат и селидби во странство, што на органите на управата им се признаваат во тековни трошоци („Службен весник на РМ“ 50/00; 64/01; 110/08; 82/10; 12/12; 5/13; 1/14; 90/14).

НАДОМЕСТ ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО

Во висина утврдена со колективен договор на ниво на гранка односно оддел, односно на ниво на работодавач, **но не помалку од 60%** од основицата. Надоместокот за одвоен живот се исплатува кога работникот е распореден, односно упатен на работа надвор од седиштето на фирмата или надвор од местото на постојаното живеалиште.

Ослободен од Данок на личен доход до 60% од основицата.

ТЕРЕНСКИ ДОДАТОК

Во зависност од обезбедените услови за работа на терен (*сместување, исхрана и слично*), во висина утврдена со колективен договор на ниво на гранка, односно оддел, односно на ниво на работодавач;

НАДОМЕСТОК ЗА ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА

Во висина на основицата – за најмалку 10 години работа кај ист работодавач.

Се пресметува и плаќа данок на личен доход.

ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ ВО ПЕНЗИЈА

Двократен износ од основицата.

Ослободен од Данок на личен доход до две основици.

НАДОМЕСТОК ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК

На неговото семејство се исплатува надоместок до **висина од три основици.**

Ослободен од Данок на личен доход до три основици.

Деловни Информации бр. 7/2023

**НАДОМЕСТОК ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА СОПРУГ, СОПРУГА,
ДЕЦА И РОДИТЕЛИ, КОИ ЖИВЕАТ ВО ИСТА СЕМЕЈНА ЗА-
ЕДНИЦА**

На работникот му се исплатува надоместок **во висина од две основици.**

Ослободен од Данок на личен доход до две основици.

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

**Во висина од НАЈМАЛКУ 40% од основицата, под ус-
лов работникот да работел најмалку 6 месеци во кален-
дарската година кај ист работодавач.**

Со колективен договор на ниво на дејност или колективен договор на ниво на работодавач **може да се утврди регрес за годишен одмор во ПОГОЛЕМ износ од износот** утврден со овој колективен договор.

Регресот за годишен одмор се исплатува еднаш во текот на годината. Износот се утврдува според основицата која важи на денот на донесувањето на Одлуката за исплата.

Кај работодавачите кај кои настанале потешкотии во работењето, ценејќи ја економско финансиската состојба на работодавачот, по задолжителна претходна консултација со синдикатот на ниво на гранка односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација може да се утврди регрес за годишен одмор во помал износ од износот утврден со колективен договор.

Кај работодавачите во кои нема формирано синдикат спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

НАПОМЕНА: Даночно признатиот расход за К-15 за месец Јуни/2023 година се утврдува на износ од 43.342,00 МКД, пресметан како 80% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата (54.177 x 80%).

Се пресметува и плаќа данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 7/2023

НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ЗА ПОВРЕДА НА РАБОТА И ПРОФЕСИОНАЛНО ЗАБОЛУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ

Во висина на просечна месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните 3 месеци.

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

НАПОМЕНА: Основица за пресметување на надоместоциите претставува Просечната месечна нето плата по работник во РМ исплатена во последните три месеци.

Покрај овие Надоместоци од работен однос на работникот согласно Закон и Колективен договор, му следуваат и следните надоместоци и трошоци, поврзани со работата.

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕН АВТОМОБИЛ ЗА ПОТРЕБИ НА РАБОТОДАВАЧОТ

Во висина од 30% од цената на литар гориво, што го користи автомобилот за секој поминат километар.

Ослободен од Данок на личен доход до 3.500,00 денари месечно.

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ ПРИ СЕЛИДБА

за потребите на работодавачот, во висина на стварните трошоци.

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ

во висина од **50%** од Просечната Бруто плата, исплатена во претходната 2022 година во РСМ.

23.819 денари (50% од 47.637 денари)

Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 7/2023

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА НАДОМЕСТОЦИТЕ (2023)

ЗА ПРИВАТНИ ДРУШТВА						
Период	Днев-ница	Одвоен живој	Јубилејни наград	Отпременни на при одење во йензија	Смрт на работник	Смрт на член на семејство
ЈАНУАРИ	2631,00	19.734,00	32.890,00	65.780,00	98.670,00	65.780,00
ФЕВРУАР	2.679,00	20.093,00	33.489,00	66.978,00	100.467,00	66.978,00
МАРТ	2.701,00	20.261,00	33.768,00	67.536,00	101.304,00	67.536,00
АПРИЛ	2.721,00	20.405,00	34.008,00	68.016,00	102.024,00	68.016,00
МАЈ	2.736,00	20.518,00	34.197,00	68.394,00	102.591,00	68.394,00
ЈУНИ	2.794,00	20.955,00	34,925,00	69.850,00	104.775,00	69.850,00

Период	Рејрес за годишен одмор (најнизок износ)	Даночно признај расход	Боледување подолго од 6 месеци	Надомест од елементарна непогода
ЈАНУАРИ	13.156,00	39.518,00	32.890,00	32.890,00
ФЕВРУАРИ	13.396,00	41.110,00	33.489,00	33.489,00
МАРТ	13.507,00	40.669,00	33.768,00	33.768,00
АПРИЛ	13.603,00	40.389,00	34.008,00	34.008,00
МАЈ	13.679,00	41.854,00	34.197,00	34.197,00
ЈУНИ	13.970,00	43.342,00	34,925,00	34,925,00

7. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН

Период	Просечна исплатена месечна бруто плата	Соопштение на ДЗС	
		Број	Дата
ЈАНУАРИ/23 (XI)/22	49.397,00	4.1.23.07	23.01.2023
ФЕВРУАРИ/23 (XII)/22	51.387,00	4.1.23.16	22.02.2023
МАРТ/23 (I) 2023	50.837,00	4.1.23.26	21.03.2023
АПРИЛ/23 (II) 2023	50.486,00	4.1.23.36	20.04.2023
МАЈ/23 (III) 2023	52.318,00	4.1.23.45	22.05.2023
ЈУНИ/23 (IV) 2023	54.177,00	4.1.23.55	20.06.2023

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

**8. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА БРУТО ПЛАТА
ПО ВРАБОТЕН ЗА ТРИ МЕСЕЦИ**

Период	Просечна исплаќена бруто плата за три месеци	Соопштение на ДЗС	
		Број	Дата
ЈАНУАРИ/23 (IX –X-XI)/22	49.243,00	4.1.23.07	23.01.2023
ФЕРУАРИ/23 (X-XI-XII)/22	50.117,00	4.1.23.16	22.02.2023
МАРТ/23 (XI-XII-I)22	50.534,00	4.1.23.26	21.03.2023
АПРИЛ/23 (XII-I-II) 22	50.903,00	4.1.23.36	20.04.2023
МАЈ/23 (I-II-III) 22	51.216,00	4.1.23.45	22.05.2023
ЈУНИ/23 (II-III-IV)22	52.325,00	4.1.23.55	20.06.2023

**9. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА КАЈ БУЏЕТИТЕ И
ФОНДОВИТЕ И КОРИСНИЦИТЕ НА СРЕДСТВА
ОД БУЏЕТИТЕ И ФОНДОВИ ЗА 2023 ГОДИНА**

Согласно Законот за Извршување на Буџетот на РС Македонија за 2023 година (“Службен весник на РМ” 282/22), на Буџетските корисници за 2023 година, им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК НА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО

Во висина од 30% од просечната месечна нето плата, исплатена во РМ во претходните три месеци). Надоместокот за одвоен живот не им припаѓа на лицата доколку местото на живеење е одалечено помалку од 100 км од местото на работење.

Ослободен од Данок на личен доход до 30% од основицата.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК

На неговото семејство му припаѓа парична помош во висина од **Двократен износ на просечна месечна нето плата** по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

Ослободен од Данок на личен доход до двократен износ.

Деловни Информации бр. 7/2023

**ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА ПОТЕСНО
СЕМЕЈСТВО**

Родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца, деца земени на издржување, до- колку живеел во заедница).

На вработенот му припаѓа парична помош **во висина од од Просечна месечна нето плата** по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

Ослободен од Данок на личен доход, до просечна нето плата.

**ОТПРЕМНИНА НА ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО
ПЕНЗИЈА**

Се исплатува во **висина од двократен износ** од просеч- ната месечна нето плата по работник во РМ, објавена во пос- ледните три месеци.

Ослободен од Данок на личен доход, до двократен износ

БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД ШЕСТ МЕСЕЦИ

Во висина од **една последна исплатена просечна месечна нето плата**, во органот каде што е вработен).

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

НАДОМЕСТ ВОЛОНТЕРИ

Надоместокот на трошоците за храна и превоз (до и од местото на волонтирањето), **се исплатува најмногу до 15%** од просечна месечна плата во Републиката, исплатена за прет- ходната година.

(47.637 x 15% = 7.146,00 денари).

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година, изнесува **НЕ СЕ ПРЕСМЕ- ТУВААТ И ИСПЛАЌААТ:**

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА

За најмалку 10 години работа кај ист работодавач согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2022 година **НЕ Е ПРОПИШАНА.**

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

Согласно член 21 од Гранскиот Колективен договор за Органи на државна управа, Стручни служби на Влада на РМ, Судовите, Јавните обвинителства, Казнено-поправните и воспитно поправните установи, Државно правобранителство, општините, градот и општините на градот Скопје Агенциите, Фондовите и други органи основани од Собранието на РМ (“Службен весник на РМ” 51/20, 172/21), вработениот има право на регрес за годишен одмор, во висина од најмалку:

9.000,00 денари НЕТО,

под услов вработениот **да работел најмалку шест (6) месеци во календарската година кај работодавачот.**

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК

Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година, **НЕ Е ПРОПИШАН.**

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ

Во висина на стварни направени трошоци.

Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход.

ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ

Вредноста на бодот за платите на државните службеници за 2023 година, изнесува:

81,60 денари.

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници (“Службен весник на РМ” 298/2022).

Деловни Информации бр. 7/2023

**ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА
НАДОМЕСТОЦИТЕ 2023г**

Период	Одвоен живот	Помош за смрт на работник	Помош за смрт на член на семејство	Отпремнина за пензија	Боледување подолго од 6 месеци	Надомест за ВОЛОНТЕРИ	РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
ЈАНУАРИ	9.867,00	66.022,00	33.011,00	66.022,00	Последна исплатена нето плата на работник	7.146,00	9.000,00
ФЕВРУАРИ	10.047,00	68.728,00	34.364,00	68.728,00			
МАРТ	10.130,00	67.886,00	33.943,00	67.886,00			
АПРИЛ	10.202,00	67.440,00	33.720,00	67.440,00			
МАЈ	10.259,00	69.850,00	34.925,00	69.850,00			
ЈУНИ	10.478,00	72.268,00	36.134,00	72.268,00			

**НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА
НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(за ЈАНУАРИ – ЈУНИ/2023 година)**

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04/2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023
07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023
11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023
06.06.2023	80,00	82,00	69,00	67,50	39,604	114/2023
13.06.2023	81,50	83,50	70,50	69,00	40,526	120/2023
20.06.2023	80,50	82,50	70,50	68,50	41,029	127/2023
27.06.2023	80,00	82,00	71,00	69,00	41,007	132/2023

Деловни Информации бр. 7/2023

**1. НАЈКУСИ ПАТНИ РАСТОЈАНИЈА ПОМЕЃУ
ОПШТИНСКИТЕ ЦЕНТРИ ВО РС МАКЕДОНИЈА**

	Берово	Битола	М.Брод	Валандово	Виница	Гевгелија	Гостивар	Дебар	Делчево	Д.Хисар	Кавадарци	Кичево	Кочани	К.Паланка	Кратово
Берово		227	226	76	42	102	235	295	35	210	138	255	52	151	107
Битола	227		78	155	194	166	124	130	228	27	90	78	178	236	196
М.Брод	226	78		152	198	166	75	115	232	76	86	25	178	232	197
Валандово	76	155	152		127	32	209	266	170	169	65	180	117	183	139
Виница	42	194	198	127		159	188	252	51	224	100	217	11	109	65
Гевгелија	102	166	166	32	159		220	278	137	187	75	187	145	208	170
Гостивар	240	124	75	214	193	225		68	235	87	172	46	185	166	160
Дебар	300	134	117	266	257	278	68		302	137	236	89	250	234	224
Делчево	35	228	232	170	51	137	230	297		202	150	252	53	151	107
Д.Хисар	210	27	76	169	224	187	87	137	242		111	42	198	255	222
Кавадарци	138	90	86	65	100	75	167	202	150	111		111	90	167	137
Кичево	255	78	25	180	217	187	46	89	252	42	111		227	211	205
Кочани	52	178	178	117	11	145	180	245	53	198	90	222		99	55
Кр.Паланка	151	241	227	183	109	208	166	234	151	260	172	211	99		44
Кратово	107	196	197	139	65	170	160	224	107	222	137	205	55	44	
Крушево	218	52	55	145	194	161	140	154	219	24	81	62	174	220	190
Куманово	139	176	162	154	92	166	107	172	145	197	113	152	92	60	53
Неготино	127	100	98	53	90	64	156	214	132	123	10	201	80	157	103
Охрид	293	56	86	220	258	190	107	66	294	92	155	61	250	273	266
Прилеп	187	41	37	114	157	125	108	153	188	62	49	62	141	195	160
Пробиштип	91	180	181	123	47	154	170	241	91	202	120	215	39	60	17
Радовиш	82	147	147	51	75	90	177	253	113	167	49	232	66	132	88
Ресен	255	30	108	185	218	228	142	102	256	56	120	96	215	256	231
Св.Николе	107	149	149	109	63	143	147	210	107	168	82	192	49	103	57
Скопје	163	176	137	147	120	160	67	134	168	158	105	112	115	99	93
Струга	305	79	86	235	268	245	106	52	306	105	170	60	265	273	267
Струмица	54	175	173	22	104	51	216	281	85	196	82	261	98	156	117
Тетово	217	149	99	189	176	200	24	94	210	112	147	70	157	141	135
Велес	111	120	116	95	73	106	110	184	109	141	52	155	63	116	86
Штип	83	150	155	86	43	118	157	219	83	181	63	181	32	90	52

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

	Крушево	Куманово	Неготино	Охрид	Прилеп	Пробиштип	Радовиш	Ресен	Св.Николе	Скопје	Струга	Струмица	Тетово	Велес	Штип
Берово	218	139	127	293	187	100	82	255	107	158	305	54	212	111	83
Битола	52	171	100	66	41	180	147	30	149	171	79	175	149	120	150
М.Брод	55	167	98	86	37	181	147	108	149	137	86	173	99	116	155
Валандово	145	149	53	220	114	123	51	185	109	142	235	22	184	95	85
Виница	194	92	90	258	157	47	75	218	63	115	268	104	171	73	43
Гевгелија	161	161	64	190	125	154	90	228	143	153	245	51	195	106	118
Гостивар	140	107	161	107	108	175	182	142	147	67	106	221	24	115	152
Дебар	154	172	214	66	153	241	258	102	215	134	52	286	94	189	224
Делчево	219	145	132	294	188	91	113	256	107	163	306	85	205	109	83
Д.Хисар	24	192	123	92	62	202	167	56	168	158	105	196	112	141	181
Кавадарци	81	108	10	155	49	120	49	120	82	100	170	82	142	52	63
Кичево	62	152	206	61	62	220	237	96	192	112	80	266	70	160	181
Кочани	174	92	80	250	141	39	66	215	49	110	265	98	152	63	32
Кр.Паланка	225	60	162	273	190	60	132	261	103	99	273	156	141	121	90
Кратово	190	53	103	266	160	17	88	231	57	93	267	117	135	86	52
Крушево		162	93	138	32	174	141	103	144	154	153	166	164	111	151
Куманово	162		102	214	135	70	102	206	44	39	214	131	82	61	65
Неготино	93	97		167	61	87	37	132	73	98	182	75	131	41	51
Охрид	138	214	167		106	250	211	35	213	174	15	237	132	180	215
Прилеп	32	130	61	106		144	110	71	112	126	121	134	132	79	119
Пробиштип	174	70	87	250	144		72	216	53	108	266	101	169	76	36
Радовиш	141	102	37	211	110	72		181	58	120	231	29	162	77	37
Ресен	103	206	132	35	71	216	181		183	193	50	205	184	145	180
Св.Николе	144	44	73	213	112	53	58	183		80	254	87	122	33	25
Скопје	159	39	95	174	131	108	125	198	80		174	154	42	53	91
Струга	153	214	182	15	121	266	231	50	254	174		255	132	195	230
Струмица	166	131	75	237	134	101	29	205	87	149	255		191	113	66
Тетово	164	82	136	132	132	169	167	184	122	44	132	196		90	133
Велес	111	55	41	180	79	76	77	145	33	50	190	113	85		40
Штип	151	65	51	215	119	36	37	180	25	86	230	66	128	40	

**Извор: Фонд за магистрални и регионални
патувања на Република Македонија**

II. КОЕФИЦИЕНТИ

**1. КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА
ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ
(ЈАНУАРИ – ЈУНИ/2023)**

<i>Месец</i>	<i>Месечен коефициент</i>	<i>Кумулативен коефициент</i>	<i>Ист месец преиш. год.</i>
ЈАНУАРИ	-0,019	-0,019	0,144
ФЕВРУАРИ	-0,007	-0,026	0,117
МАРТ	-0,003	-0,030	0,058
АПРИЛ	0,012	-0,018	0,068
МАЈ	0,000	-0,018	0,059
ЈУНИ	/	/	/

**2. КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО
(ЈАНУАРИ – ЈУНИ/2023)**

<i>Месец</i>	<i>Месечен коефициент</i>	<i>Кумулативен коефициент</i>	<i>Ист месец преишходна го- дина</i>
ЈАНУАРИ	-0,004	-0,004	0,133
ФЕВРУАРИ	0,004	0,000	0,124
МАРТ	-0,001	-0,001	0,107
АПРИЛ	-0,001	0,006	0,147
МАЈ	-0,009	0,004	0,075
ЈУНИ	/	/	/

**3. КУМУЛАТИВЕН ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО (МДБ)
(ЈАНУАРИ – ЈУНИ/2022)**

<i>Месец</i>	<i>МДБ</i>	<i>Службен весник</i>
ЈАНУАРИ	13,0%	34/2023
ФЕВРУАРИ	4,9%	51/2023
МАРТ	5,0%	78/2023
АПРИЛ	5,3%	107/2023
МАЈ	5,4%	119/2023
ЈУНИ	5,5%	146/2023

Деловни Информации бр. 7/2023
4. ЖИВОТНИ ТРОШОЦИ (ЈАНУАРИ – ЈУНИ/2023)

Месец	Трошоци на животи	Право на ѝораси	Службе и весник
ЈАНУАРИ/ДЕКЕМВРИ 23/22	0,1%	0,05%	37/2023
ФЕВРУАРИ/ЈАНУАРИ / 2023	0,6%	0,30%	57/2023
МАРТ/ФЕВРУАРИ / 2023	-0,1%	0,80%	79/2023
АПРИЛ/МАРТ / 2023	0,7%	0,35%	99/2023
МАЈ/АПРИЛ / 2023	0,4%	0,20%	126/2023
ЈУНИ/МАЈ / 2023	0,1%	0,5%/	147/2023

III. РЕФЕРЕНТНА КАМАТНА СТАПКА

Согласно член 266-а став 6 од Законот за облигациони односи („Службен весник на РМ“ 18/01; 4/02; 5/03; 84/08; 81/09; 161/09) и точка 3 од Одлуката за референтна каматна стапка за пресметување на стапката на казнена камата („Службен весник на РМ“ 139/08; 13/10), Народна банка на Република Македонија, ја објави референтната каматна стапка за пресметување на стапка на казнена камата.

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и правно	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10)	4=(2+8)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06. 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12. 2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%

Деловни Информации бр. 7/2023

01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,205%	9,795%	7,636%
01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	3845 30.12. 2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,372%	9,627%	7,627%
01.01-30.06. 2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,364%	9,612%	7,612%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06. 2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04. 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%

Деловни Информации бр. 7/2023

01.05-31.05. 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,54%	3,54%
01.06-30.06. 2020 (вонред- на состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.2020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07- 31.12.2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,51%	9,446%	7,49%
01.01-30.06. 2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07-31.12. 2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06 2022	1.25%	11.25%	9.25%	37790/1 28.12.2021	-0.583%	9.417%	7.417%
01.12. – 30.06. 2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%
01.07.- 31.12 2023	6%	16%	14%	22731/1 26.07.2023	3,399%	13,399%	11,399%

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Марика Лекошка

П Л А Т И ЗА МЕСЕЦ ЈУЛИ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	49.397,00
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	24.699,00
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати – (16 x 49.397)	790.352,00
Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година	9.038,00
Дневница за службени патувања од 21.07.2023	2.867,00
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	31.859,00
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	47.637,00

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечно исплатена месечна **БРУТО** плата по работник во РС Македонија, за 2023 година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период **ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.**

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

**2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...171/17; 35/18; 247/18, 251/22), **Основица** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, **не може да биде пониска од 50%** од просечна плата по работник во РС Македонија, **објавена во Јануари во тековната година**, според податоците на ДЗС, која за 2023 година, изнесува:

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на самостојна економска дејност (шаксистии, занаетчији)
24.699,00 денари;
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршиители)
49.397,00 денари;
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршиители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност:
24.699,00 денари.

**3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, **НАЈВИСОКА месечна основица** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот **од (16) шеснаесет просечни плати**, кој износ за 2023 година, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

Деловни Информации бр. 7/2023

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од (12) дванаесет просечни плати.

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари).

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, е износот од (16) шеснаесет просечни плати, кој за 2023 година, изнесува.

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, **изнесува 80% од просечната плата** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица се пресметува Данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 7/2023

**4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК
ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ**

ПРИДОНЕСИ	Сџај- ка	Најнизок износ	Највисок износ
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец ЈУЛИ/2023 година , по вработен	18,8%	4.643,00	148.586,00
Придонес за здравствено осигурување за месец ЈУЛИ/2023 година по вработен	7,5%	1.852,00	59.276,00
Придонес за вработување за месец ЈУЛИ/2023 година по вработен	1,2%	296,00	9.484,00
Придонес за професионално заболување за месец ЈУЛИ/2023 година , по вработен.	0,5%	123,00	3.95200
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	28%	6.914,00	221.298,00

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	Период на важност	Нето	Бруто	Сл. Весник на РСМ
1.	01.01.2020 – 31.03.2020	14.500,00	21.107,00	239/2019 Закон
2.	01.04.2020 – 30.06.2020	14.500,00	21.107,00	88/2020 Уредба
2.	01.07.2020 – 31.03.2021	14.934,00	21.776,00	75/2020 Објава
3.	01.04.2021 – 31.03.2022	15.194,00	22.146,00	80/2021 Објава
4.	01.03.2022 – 28.02.2023	18.000,00	26.422,00	41/2022 Закон
5.	01.03.2023 – 28.02.2024	20.175,00	29.739,00	558/2023 Објава

Деловни Информации бр. 7/2023

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се пресметува со примена на две даночни стапки, согласно даночната основа и тоа:

- ☐ *Пройишана стапка во износ од 10% или*
- ☐ *Пресметана стапка од 11,111%.*

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, *Даночното намалување за 2023 година*, на месечно и годишно ниво, изнесува:

<i>Период</i>	<i>2023 годинс</i>
<i>Месечно</i>	<i>9.038,00</i>
<i>Годишно</i>	<i>108.456,00 (9.038 x 12)</i>

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА-И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на член 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ" 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) *Министерството за труд и социјална политика, објавува:*

1. Стапката на трошоците за живот за месец **ЈУНИ/2023** година во однос на месец **МАЈ/2023**, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.59 од 07.07.2023 година, изнесува: **(1,0%)**.
2. Исплатата на платите за месец **ЈУНИ/2023** во однос на месец **МАЈ/2023** година, изнесува: **(0,5%)**.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 7/2023

**8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА
ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ**

Работните часови за месец **ЈУЛИ/2023** година, изнесуваат:

168 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (V/2023), а се однесува за месец ЈУЛИ/2023 година, изнесува:

54.675,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.65 од 21.07.2023).

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (III-IV-V/2023 година), а се однесува месец ЈУЛИ/2023 година изнесува:

53.720,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.65 од 21.07.2023).

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (V/2023), а се однесува за месец ЈУЛИ/2023 година, изнесува:

36.465,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.64 од 21.07.2023).

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (III-IV-V/2023 година), а се однесува месец ЈУЛИ/2023 година изнесува:

35.839,00 денари,

Деловни Информации бр. 7/2023

(Соопштение на Државниот Завод за статистику на Република Македонија бр. 4.1.23.64 од 21.07.2023).

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец **(VI/2023)**, а се однесува за месец **ЈУЛИ/2023 година**, изнесува:

36.465,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно **ОСНОВИЦАТА од 36.465,00 денари:**

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
21.879,00 денари (60% од основницата) $(36.465,00 \times 60\%)$ <i>Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%</i>
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
72.930,00 денари (двократен износ од основницата) $(2 \times 36.465,00)$ <i>Ослободен од Данок на личен доход до 72.930,00 денари</i>
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
21.879,00 денари (60% од основницата) $(36.465 \times 60\%)$ <i>Ослободен од Данок на личен доход до 21.879,00 денари.</i>

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна **НЕТО ПЛАТА** по вработен во претходните три месеци **(III-IV-V/2023 година)**, а се однесува за месец **ЈУЛИ/2023 година**, изнесува:

35.839,00 денари.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 7/2023

Износот 35.839,00 денари, претставува **ОСНОВИЦА** за пресметување на следните надоместоци за **ПРИВАТНИ** правни лица:

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ЈУЛИ/2023 година , се исплатува во висина од најмалку 40% од основницата , под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач и изнесува: 14.336,00 денари во НЕТО износ (35.839,00 x 40%)
Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС .
ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС 43.740,00 денари (54.675,00 x 80%) (80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ, објавена до деној на издавањето) Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА 71.678,00 денари (двокрашен износ од основницата (2 x 35.839)) Ослободен од Данок на личен доход до 71.678,00 денари.
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА 35.839,00 денари (во висина на основницата), за најмалку 10 години поминаа кај исти работодавец Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО 21.503,00 денари 60% од основницата – (60% од 35.839,00) Ослободен од Данок на личен доход до 21.503,00 денари.

Деловни Информации бр. 7/2023

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА 2.867,00 денари 8% од основицата (8% од 35.839,00) Ослободен од Данок на личен доход до 2.867,00 денари.
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ➤ 50% од утврденаџа дневница, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи, кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата; ➤ 20% од утврденаџа дневница, ако издатоците за сместувањето и исхраната, не паѓаат на товар на органот на управата; и ➤ 5% од утврденаџа дневница, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби, организирани во странство на мултилатерална и билатерална основа.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 107.517,00 денари во висина од ТРИ основици (3 x 35.839,00) Ослободен од Данок на личен доход до 107.517,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 71.678,00 денари во висина од ДВЕ основици (2 x 35.839,00 денари) Ослободен од Данок на личен доход до 71.678,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ 35.839,00 денари (во висина на основицаџа) Ослободен од Данок на личен доход до 35.839,00 денари.
КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ (во висина до 30% од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.

Деловни Информации бр. 7/2023

НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА ЈУЛИ/2023
6.372,00 денари (во висина од 20% од просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година (31.859,00 x 20%) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување) 34.925,00 денари; Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци. Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

**12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
што го исплатува Фондот за здравствено осигурување**

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ” 25/00...77/21; 60/23), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати исплатени во РМ во претходната 2022 година изнесува:
127.436,00 денари. (4 x 31.859,00 денари).

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:
69.803,00 денари.

Деловни Информации бр. 7/2023

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА

за уилајшени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од 2 (две) *просечни нето илајши исплаќени во РМ во претходниот месец*, кој за месец ЈУЛИ 2023 година изнесува (2 x 36.134 денари)

72.268,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК

на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ“ 25/00...151/21), **МЕСЕЧНИОТ** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во висина од 50% од *Просечната Бруто илаја, исплаќена во претходната 2022 година во РСМ во висина од:*

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

**16. Надоместоци на илаја за време на
БОЛЕДУВАЊЕ ПРИВАТЕН сектор**

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на *надомест на илаја – боледување – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	70% од основицата
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	90% од основицата

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	90% од основицата
--	--------------------------

ОСНОВИЦА, просечен месечен износ на исплатена плата на која е илајџен придонес за здравствено осигурување за последниите 12 месеци.

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21; 111/23), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (технолошки вишок), работодавачот е должен на работникот да му исплати **испратнина**, во следните случаи:

Години йоминајќи во работен однос	Висина на йлајџа
До 5 години	Една плата
Од 5 до 10 години	Две и пол плати
Од 10 до 15 години	Три и пол плати
Од 15 до 20 години	Четири и пол плати
Од 20 до 25 години	Шест плати
Над 25 години	Седум плати

Испратнина за 2023	Просечна Нето плата по работник во претходниот месец	Најнизок износ на испратнина
1	2	3 (2x50%)
ЈАНУАРИ/2023	33.104,00	16.552,00
ФЕВРУАРИ/2023	33.011,00	16.506,00
МАРТ/2023	34.364,00	17.182,00
АПРИЛ/2023	33.943,00	16.972,00
МАЈ/2023	33.720,00	16.860,00
ЈУНИ/2023	34.925,00	17.463,00
ЈУЛИ/2023	36.134,00	18.067,00

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата **да не биде йомала од 50%** од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.

Деловни Информации бр. 7/2023

НАПОМЕНА 2: Работен однос, се смета времето поминато во работен однос кај исти работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач, на кој поради настаната статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот, *има право на МЕСЕЧЕН надоместок, кој се исплатува од страна на работодавачот.*

Висината на месечниот надоместок *се утврдува во НЕТО износ за полно работно време* во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- * Од 42% до 74% од **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА**, за практикантска работа **ДО ТРИ месеци**; и
- * Во висина на **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА** утврдена согласно со Закон, за практикантска работа **НАД ТРИ месеци**, сметано од четвртиот месец.

Минимална НЕТО плата 20.175,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работна или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Додолжителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работна и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА
УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студенти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплата на надоместокој за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот, паѓа на товар на установата од областа на образованието.

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), **основната плата на работникот, се зголемува по час, најмалку за:**

• Прекувремена работа.....	35%
• Работа ноќе.....	35%
• Работа во три смени	5%
• Работа во ден на неделен одмор.....	50%

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%**. Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време, во смени.

НАПОМЕНА: Основната плата на работникот, се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.

Деловни Информации бр. 7/2023

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година ("Службен весник на РМ" 282/22), на буџетските корисници, им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО 10.752,00 денари (30% од просечна Месечна Нето плата, исплатена во РМ во претходни три месеци) (30% x 35.839,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 10.752,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 72.930,00 денари (двокрашен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денови на исплата) (2 x 36.465,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 72.930,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 36.465,00 денари (во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денови на исплата) (Ослободен од Данок на личен доход до 36.465,00 денари);
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА НЕ Е ПРОПИШАНА (за најмалку 10 години работа кај исти работодавач) (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година).
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА НЕ СЕ ПРОПИШАНИ. (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година)
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА 72.930,00 денари (2 x 36.465,00) (двокрашен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник, исплатена во РМ до денови на исплата. Ослободен од Данок на личен доход до 72.930,00 денари.

Деловни Информации бр. 7/2023

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

(Согласно член 21 од Гранскиот Колективен договор за Органи на државна управа, Стручни служби на Влада на РМ, Судовите, Јавните обвинителства, Казнено-поправните и воспитно поправните установи, Државно правобранителство, општините, градот и општините на градот Скопје Агенциите, Фондовите и други органи основани од Собранието на РМ (“Службен весник на РМ” 51/20, 172/21), вработениот **има право** на регрес за годишен одмор, во висина од најмалку:

9.000,00 денари НЕТО,

под услов вработениот да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.

**НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК
НЕ Е ПРОПИШАН.**

(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година),

**НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ**

Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од една просечна месечна нето плата (во Органот каде што е вработен).

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).

**НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ
НА РАБОТОДАВАЧОТ**

(во висина на стварни направени трошоци).

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).

**НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ
ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА ЈУЛИ/2023**

7.146,00 денари

(47.637,00 x 15%)

(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година):

Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.

Деловни Информации бр. 7/2023

**ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА
ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува:
81,60 денари**

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници (*“Службен весник на РМ” 293/2021*).

**Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра
84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително
социјално осигурување) за V/2023 година, се однесува за месец
ЈУЛИ/2023 година изнесува:**

28.829,00 денари (50% од 57.655,00)

21.1. Надоместување на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 20 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија, работникот има право на *надомест на плата – боледување* – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 7 дена	70% од основницата
До 15 дена	80% од основницата
Од 15 до 21 ден	90% од основницата
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	100% од основницата

ОСНОВИЦА: Просечна исплатена нето плата на работникот во последните 3 месеци.

21.2. Додаток на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 17 од Општиот Колективен договор за јавен сектор на РМ („Службен весник на РМ” 10/08; 88/08; 122/08; 85/09), основната плата на работникот се зголемува по час, најмалку за:

• Прекувремена работа.....	29%
• Работа ноќе.....	29%
• Работа во три смени	4%
• Работа во ден на неделен одмор.....	29%

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 42%**.

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж, а најмногу до 20%.

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	20.175,00
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	11.137,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	1.237,00
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	21.412,00
6. БРУТО ПЛАТА II (19.024 x 1,3889)	29.739,00
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	5.591,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	2.230,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	357,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	149,00
11. Вкупно придонеси (7 + 8 + 9 + 10)	8.327,00
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 - 11)	21.412,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	12.374,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	1.237,00
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	20.175,00

Деловни Информации бр. 7/2023

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	29.739,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	5.591,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	2.230,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	357,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	149,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	8.327,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	21.412,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	12.374,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	1.237,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	20.175,00

**22.3. Пресметка на личен доход од работна која претставува
НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и
ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА	24.699,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	6.914,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 x 10%)	875,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	16.910,00

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00
240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00
- (вкalkулирана бруто плата),	

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		
2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00
- (исплатена бруто плата).		

**22.4. Пресметка на Плати која претставува НАЈВИСОКА
основица за пресметка на
ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	790.352,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	221.298,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	56.002,00
11. Нето плата (1 - 6 - 10)	513.052,00

**22.5. Пресметка на Личен доход од работи на основица
ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка
НА ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. Бруто плата	800.000,00
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	578.702,00
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход (5 x 10%)	56.664,00
7. Нето плата (3 - 6)	521.736,00

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

**Коефициент на МДБ за месец ЈУНИ 2023
изнесува (5,5%)**

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...290/20; 151/21) Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот ЈУНИ 2023 година , во однос на просечните цени на мало, во 2022 година, изнесува:	5,5%
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец ЈУНИ 2023 година, изнесува:	5,5%

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец ЈУНИ 2023 година**, е **ПОЗИТИВЕН**, месечната аконтација на данокот на добивка, ќе се пресмета како **1/12 од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2022 година**, од **(АОП/56 - Пресметан данок по намалување)**, **помножен со 5,5%.**

**КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА
МЕСЕЦ ЈУНИ 2023 ГОДИНА**

Месечен коефициент за ЈУНИ/2023 (-0,003).

Кумулативен коефициент од I до VI 2023 (-0,030).

**1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА
ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ**

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ЈУНИ/2023 година, во однос на МАЈ/2023 година.	0,001
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на ЈУНИ/2023 година.	(-0,019)
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ЈУНИ/2023 година во однос на ЈУНИ 2022 година.	0,042

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ЈУНИ/2023 година, во однос на МАЈ/2023 година.	0,007
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на ЈУНИ/2023 година.	0,011
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во ЈУНИ/2023 година, во однос на ЈУНИ 2022 година.	0,057

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ЈУНИ/2023 година, во однос на МАЈ/2023 година.	0,010
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија, во период од почетокот на годината до крајот на ЈУНИ/2023 година, во однос на просекот на трошоците на живот, во 2022 година.	0,079

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 31.12.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,364%	9,636%	7,636%

Деловни Информации бр. 7/2023

01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01- 30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06 2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04. 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06. 2020 (вонред- на состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12 2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06 2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12 2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06 2022	1,25%	11,25%	9,25%	37790/1 28.12.2021	-0,583%	9,417%	7,417%
01.07. – 31.12. 2022	2%	12%	10%	21955/1 17.06.2022	-0,508%	9,492%	7,492%
01.01. – 30.06. 2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%
01.07. - 31.12. 2023	6%	16%	14%	22731/1 26.06.2023	3,399%	13,399%	11,399%

Деловни Информации бр. 7/2023
НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА
НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

(за период ЈУЛИ/2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023

Деловни Информации бр. 7/2023

07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023
11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023
06.06.2023	80,00	82,00	69,00	67,50	39,604	114/2023
13.06.2023	81,50	83,50	70,50	69,00	40,526	120/2023
20.06.2023	80,50	82,50	70,50	68,50	41,029	127/2023
27.06.2023	80,00	82,00	71,00	69,00	41,007	132/2023
04.07.2023	80,00	82,00	70,00	69,00	41,029	140/2023
11.07.2023	80,00	82,00	70,50	70,00	41,784	145/2023
15.07.2023	80,00	82,00	72,50	70,00	41,784	150/2023
18.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,5	42,369	151/2023
21.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,50	41,294	154/2023
25.07.2023	82,50	84,50	72,50	71,50	41,001	156/2023

КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 01.07.2023 ДО 31.07.2023 ГОДИНА

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				01.07.2023	04.07.2023	05.08.2023
				02.07.2023		
				03.07.2023		
ЕМУ	978	EUR	1	61.5352	61.4962	61.4950
САД	840	USD	1	56.6310	56.4237	56.4433
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.6943	71.5238	71.7813
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.8680	62.7512	62.9943
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2124	5.1970	5.2061
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2576	5.2586	5.3032
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3915	0.3897	0.3908
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2626	8.2581	8.2567
КАНАДА	124	CAD	1	42.6883	42.5844	42.6960
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.5260	37.5366	37.7594
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4629	31.4430	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5918	2.5936	2.5953
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1654	0.1640	0.1638
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8630	13.8552	13.9082
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3975	12.4154	12.4270
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1729	2.1636	2.1664
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6297	0.6306	0.6277
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6570	11.8073	11.7597
КИНА	156	CNY	1	7.7909	7.7836	7.8192
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2261	7.2008	7.2081
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0037	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1991	15.1966	15.2438
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6898	0.6885	0.6882
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0429	0.0431	0.0435
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3152	3.2954	3.3122
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1331	12.0887	12.1330
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.4581	34.6360	34.9324
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0242	1.0203	1.0221
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.7698	41.7319	41.8504
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5991	1.6038	1.6168
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9903	3.0081	3.0271
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5245	0.5245

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				06.07.2023	07.07.2023	08.07.2023 09.07.2023 10.07.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4932	61.4940	61.4950
САД	840	USD	1	56.5247	56.4217	56.4796
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7624	72.0830	72.0926
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.8636	63.0255	63.0459
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1983	5.1656	5.1644
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2804	5.2844	5.2522
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3910	0.3928	0.3942
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2561	8.2550	8.2527
КАНАДА	124	CAD	1	42.5647	42.4419	42.2443
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.6589	37.7079	37.4604
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4415	31.4419	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5865	2.5796	2.5682
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1625	0.1606	0.1584
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8007	13.7408	13.7149
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4191	12.4220	12.4089
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1666	2.1688	2.1666
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6245	0.6182	0.6150
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6172	11.6189	11.4886
КИНА	156	CNY	1	7.8039	7.8018	7.8066
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2253	7.2143	7.2150
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.2820	15.2640	15.2110
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6869	0.6844	0.6829
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0434	0.0433	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3132	3.3060	3.2730
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1480	12.1025	12.0953
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.9592	35.0753	34.8532
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0193	1.0157	1.0165
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.7923	41.7985	41.7850
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6191	1.6111	1.6032
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0159	2.9812	2.9577
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5247	0.5246	0.5246

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				11.07.2023	12.07.2023	13.07.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	56.1291	55.9605	55.7930
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7310	72.2536	72.0251
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.0524	63.4427	63.5082
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1787	5.2292	5.2650
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3180	5.3698	5.4271
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3949	0.3986	0.3997
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2530	8.2512	8.2517
КАНАДА	124	CAD	1	42.2588	42.1545	42.1950
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.2968	37.2855	37.3172
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5792	2.5779	2.5808
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1607	0.1620	0.1633
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8166	13.7996	13.8275
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4257	12.4257	12.4245
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1509	2.1435	2.1341
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6165	0.6205	0.6114
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5492	11.4561	11.4993
КИНА	156	CNY	1	7.7556	7.7701	7.7573
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1687	7.1487	7.1284
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1510	15.1023	15.2027
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6795	0.6790	0.6779
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0430	0.0432	0.0433
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2790	3.2788	3.2800
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0190	12.0152	11.9960
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.7292	34.6139	34.5129
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0082	1.0116	1.0171
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.6266	41.6972	41.6887
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5982	1.6094	1.6000
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9776	3.0004	3.0238
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5246	0.5246

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				14.07.2023	15.07.2023 16.07.2023 17.07.2023	18.07.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4980	61.4950	61.4945
САД	840	USD	1	54.9973	54.8035	54.7591
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.8854	71.8483	71.6135
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.7681	63.7320	63.7117
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3430	5.3506	5.3533
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.4675	5.4855	5.4701
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3972	0.3954	0.3958
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2522	8.2561	8.2539
КАНАДА	124	CAD	1	41.7956	41.7538	41.4244
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.7311	37.6116	37.2988
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4439	31.4424	31.4421
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5892	2.5863	2.5885
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1639	0.1642	0.1649
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8750	13.8222	13.8165
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4407	12.4386	12.4448
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1027	2.0926	2.0809
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6096	0.6051	0.6061
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.4421	11.4203	11.3963
КИНА	156	CNY	1	7.6778	7.6796	7.6432
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.0299	7.0125	7.0079
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.2306	15.1843	15.0364
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6700	0.6670	0.6676
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0432	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2496	3.2452	3.2627
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	11.9926	12.1087	12.0601
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.9818	34.9622	34.6897
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0118	1.0059	1.0060
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.5078	41.4946	41.4411
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5905	1.5823	1.5826
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0422	3.0438	3.0355
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5246	0.5246

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				19.07.2023	20.07.2023	21.07.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4954	61.4950	61.4943
САД	840	USD	1	54.6383	54.7986	54.9203
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.6396	70.7490	70.7482
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.7456	63.8710	63.8239
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3456	5.3586	5.3569
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.4231	5.4585	5.5125
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3957	0.3923	0.3933
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2534	8.2536	8.2534
КАНАДА	124	CAD	1	41.3776	41.5647	41.7874
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.2181	37.0854	37.4600
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4426	31.4424	31.4420
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5819	2.5701	2.5664
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1646	0.1640	0.1622
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8322	13.8166	13.8149
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4535	12.4383	12.4533
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0260	2.0347	2.0406
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6038	0.6000	0.6083
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.3878	11.3888	11.4589
КИНА	156	CNY	1	7.6160	7.5907	7.6638
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.9946	7.0190	7.0307
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.0983	15.2840	15.2800
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6660	0.6676	0.6700
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0433	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2705	3.2689	3.2710
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0282	12.0635	12.0890
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.3396	34.2610	34.4332
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0038	1.0036	1.0070
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.3665	41.3412	41.5306
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5999	1.6044	1.6172
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0515	3.0583	3.0801
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5246	0.5246

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				22.07.2023	23.07.2023	25.07.2023
				24.07.2023	26.07.2023	
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4833
САД	840	USD	1	55.2863	55.4209	55.6360
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.9203	71.2160	71.3677
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.8577	64.0907	64.0584
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3235	5.3245	5.3487
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.5017	5.4943	5.5090
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3901	0.3930	0.3937
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2535	8.2528	8.2511
КАНАДА	124	CAD	1	41.9246	42.0191	42.2217
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.2471	37.3399	37.6551
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4364
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5557	2.5475	2.5568
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1617	0.1625	0.1625
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7934	13.8315	13.8905
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4567	12.4888	12.4908
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0524	2.0562	2.0643
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6103	0.6121	0.6169
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5079	11.6070	11.7834
КИНА	156	CNY	1	7.7004	7.7111	7.7911
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.0728	7.0938	7.1214
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.2919	15.3217	15.0304
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6745	0.6774	0.6798
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0430	0.0433	0.0436
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2618	3.2827	3.3101
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1201	12.1206	12.1942
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.2000	34.3778	34.5703
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0102	1.0149	1.0201
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.5731	41.6576	41.8909
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6086	1.6115	1.6131
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0688	3.1070	3.1651
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5247	0.5246

Деловни Информации бр. 7/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				29.07.2023		
				27.07.2023	28.07.2023	30.07.2023
				31.07.2023		
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	55.6063	55.2764	55.8538
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7561	71.5974	71.8735
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.3994	64.4467	64.3657
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3329	5.3481	5.3222
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.4906	5.5264	5.5064
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3960	0.3943	0.4010
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2525	8.2524	8.2514
КАНАДА	124	CAD	1	42.0622	41.9647	42.2559
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.4947	37.5359	37.2516
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5570	2.5589	2.5593
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1601	0.1622	0.1605
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.9129	13.8925	13.9403
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4767	12.4736	12.4716
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0635	2.0514	2.0721
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6178	0.6166	0.6099
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7355	11.6762	11.8269
КИНА	156	CNY	1	7.7735	7.7342	7.8040
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1251	7.0857	7.1618
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.0035	14.8934	15.1030
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6778	0.6747	0.6795
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0436	0.0432	0.0437
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2938	3.2940	3.3426
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2225	12.2239	12.2634
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.5206	34.5536	34.4413
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0178	1.0129	1.0180
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.8846	41.7566	41.9675
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6221	1.6215	1.6246
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1407	3.1562	3.1648
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5245	0.5247

**РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА
ЈУЛИ/2023 ГОДИНА**

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови, прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТАВУВАЊЕ
ОБРАЗЕЦ: “МПИН “– Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за ЈУНИ/2023 Доставување: Електронски до УЈП.	До 10 ЈУЛИ
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруваат доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка (закупнини, капитални до-бивки, друг доход) за доход остварени во ЈУНИ 2023	До 10 ЈУЛИ
ПЛАЌАЊЕ НА: Аконтација на ДАНОК НА ДОБИВКА и Аконтација на данок на личен доход ОБВРЗНИЦИ: Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на ТИРЗ, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход). НАПОМЕНА: Образецот „МДБ“ <i>нема</i> те обврска да го доставувате до УЈП.	До 15 ЈУЛИ
ОБРАЗЕЦ: ВХВ-1/ Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и ВХВ-2/ Извештај за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за состојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за ЈУНИ/2023 година .	До 20 ЈУЛИ

Деловни Информации бр. 7/2023

ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ.	
ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за/во странство. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен мак-симум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари, за ЈУНИ/2023 година. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ	До 20 ЈУЛИ
Образец: КВС-22 – Квартален извештај за вложување од странство (II квартал за IV-V-VI/2023) Обврзници: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари Доставување: НБРМ	До 20 ЈУЛИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ/04 “Даночна пријава на ДДВ ОБВРЗНИЦИ: МЕСЕЧНИ и ТРОМЕСЕЧНИ даночни об-врзници. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 25 ЈУЛИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ-ПЕФ “ЕВИДЕНЦИЈА на примени ф-ри која ја води примателот на прометот. ОБВРЗНИЦИ: Имплементаторот на проектот – примателот на прометот ослободен од ДДВ, согласно член 24-а од Законот за ДДВ, за примените фактури од вршителите на прометот. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 25 ЈУЛИ
Образец: КИПО - Квартален извештај за побарувања и обврски. странство (II квартал за IV-V-VI/2023) Обврзници: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари Доставување: НБРМ	До 30 ЈУЛИ

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист Ромео Костадинов

МОНТАЖА НА ПРОЗОРИ - УПЛАТА ОД НЕРЕЗИДЕНТ

ПРАШАЊЕ:

Извршивме монтажа на врати и прозори на објект кој е сопственост на правен субјект - нерезидент и објектот е во РМ, но плаќањето по фактура се извршува од странство. Дали се пресметува ДДВ или се користи пренесена ДДВ обврска, по член 32-а?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од член 14 став 2 точка 2 од Законот за данокот на додадена вредност ("Службен весник на РМ" 44/99...198/18 и "Службен весник на РСМ" 98/19...57/22), се определува местото на прометот при вршење на услуги на недвижности.

Врз основа на наведената одредба, местото на промет на услуга за изведувањето на работи врз недвижностите, претставува местото каде што се наоѓа недвижноста. Бидејќи недвижноста во која се врши вградување на врати и прозори, се наоѓа на територија на РСМ, местото на промет е во РСМ.

Согласно наведеното, бидејќи недвижноста е во РСМ, за наведените услуги се пресметува ДДВ по стапка од 18%.

Примената на одредбите од член 32-а од Законот за ДДВ, за вградување на врати и прозори на зграда на територијата на РСМ, не е дозволено, од причини што прометот не се врши помеѓу два субјекти, резиденти на РСМ и регистрирани ДДВ обврзници.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 7/2023

Прометот на услуги за вградување на врати и прозори на објект во РСМ, спрема нерезидент, подлежи на оданочување со 18% ДДВ и на истиот не може да се примени член 32-а, за пренесување на ДДВ обврска, поради тоа што се извршува спрема нерезидент, кој не е регистриран ДДВ обврзник.

ТРОШОЦИ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И ПРЕВОЗ НА СЛУЖБЕН ПАТ СО СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА НЕВРАБОТЕН

ПРАШАЊЕ:

За потребите на друштвото, исплатени се фактури за сместување во странство за невработено лице, за хотел четири ѕвезди и трошоци за користење на сопствено возило од страна на упатениот на извршување на задачата, во висина од 30% по цена на литар гориво по поминат километар.

Дали се даночно признати расходи и подлежат ли на данок на личен доход?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од член 9 став 1 точка 3-а од Законот за данок на добивка ("Службен весник на РМ" 112/14...275/19 и "Службен весник на РСМ" 290/20 и 151/21), надоместоците за трошоците за хотелско сместување (категорија до 4 ѕвезди), во износ до 6.000 МКД дневно, по лице и трошоците за превоз на лица, кои не се вработени кај исплатувачот (во земјата и странство), доколку истите се документирани се даночно признати расходи. Наведените трошоци треба да се поврзани за извршување на дејноста на правниот субјект.Согласно одредбите од член 4 став 2 алинеја 3 од Правилникот за данокот на добивка ("Службен весник на РМ" 174/14...31/17 и "Службен весник на РСМ" 6/2020), трошоците за кои постои фактура за превоз и сместување, авионска карта или карта за друг вид превоз или други документи, од кои може да се утврди поврзаност, помеѓу лицето и направените трошоци и временскиот период на извршената работа, се признаваат за даночно признати расходи.

Во наведениот случај, сместувањето претставува даночно признат расход, а трошокот за користење сопствено возило за службени потреби е даночно непризнат расход, согласно одредбите од член 9 став 1 точка 2 алинеја 8 од Законот. Даночно непризнат расход се трошоците за користење на сопствено вози-

Деловни Информации бр. 7/2023

ло за службени потреби, поради тоа што истите се исплатени спрема невработено лице (член 9 став 1 точка 2 алинеја 8).

Доколку се направи договор за изнајмување на патнички автомобил, за периодот на времетраење на извршување на задачата, трошокот на изнајмувањето заедно со трошокот за гориво, ќе се третира како даночно признат расход, но истиот би се оптоварил со данок на личен доход (изнајмување).

Данокот на личен доход би се пресметал на договорениот износ на надоместокот за изнајмување на патничкиот автомобил, согласно одредбите од член 51 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18 и "Службен весник на РСМ" 290/20...274/22), по стапка од 10% со право на намалување на закупнината со 10%, нормирани трошоци.

На сметките на хотелското сместување не се пресметува данок на личен доход, согласно одредбите од член 12 став 1 точка 42-а од Законот, доколку е до 6.000 МКД за ноќевање во хотел со 4 ѕвездички, за невработен за цели на дејност.

Согласно наведеното, се пресметува и плаќа данок на личен доход по стапка од 10%, како надоместок по договор за дело за исплатениот надомест на име користење на сопствено возило од невработено лице, без оглед што е пресметано како 30% од цена на литар гориво по поминат километар.

Помал износ на данок на личен доход, ќе се пресмета на закупнината за изнајмен патнички автомобил за определениот период, поради користење на 10% нормирани трошоци на закупнината.

дипл.економист Јулија Минковска

КОРИСТЕЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ ЗА ГРАЃАНИ КОИ НЕ СЕ ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАНИ

ПРАШАЊЕ:

Како може да користам здравствени услуги во случај кога не сум здравствено осигуран а имам потреба од лекување?

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

ОДГОВОР:

Согласно Законот за здравственото осигурување, ("Службен весник на РС Македонија" 25/00...275/19, 77/21, 60/23), *(во продолжение Законот)*, здравственото осигурување се востановува како задолжително и доброволно.

Задолжително здравствено осигурување се востановува за сите граѓани, заради обезбедување здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со Законот.

Доброволно здравствено осигурување се востановува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување.

За да може да користи здравствени услуги на товар на Фондот, граѓанинот **мора да е здравствено осигуран, согласно член 5 од Законот за здравствено осигурување.**

Граѓаните кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, можат да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување заради користење на основните здравствени услуги во:

- **Примарната здравствена заштита;**
- **Специјалистичко-консултативната здравствена заштита;**
- **Болничката (краткотрајна и долготрајна) здравствена заштита**

Од изложеното произлегува дека, доколку лицето не исполнува некој од основите за задолжително здравствено осигурување, односно нема **здравствено осигурување, а има потреба од лекување**, има можност:

1. Да се пријави врз основа на точката 17 од членот 5 од Законот за здравствено осигурување, дека не е задолжително осигуран, по ниеден основ од сите наведени точки од членот 5 од Законот, со доказ дека не остварува приход од вршење на дејност или имот (УВЕРЕНИЕ ОД УЈП ЗА ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ), со што ќе може да ги користи основните права од задолжителното здравствено осигурување, или

2. Доброволно да пристапи кон здравственото осигурување, за што ќе му биде утврден МЕСЕЧЕН ИЗНОС, што ќе треба да го плаќа за здравствено осигурување.

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА ЧЛЕН ОД СЕМЕЈСТВО

ПРАШАЊЕ:

До кога може да се користи здравствено осигурување, на член од семејство на осигуреник?

ОДГОВОР:

Согласно член 6 од Законот за задолжитено здравствено осигурување, (“Службен весник на РС Македонија” 25/00...275/19, 77/21, 60/23), врз основа на задолжителното здравствено осигурување на осигуреникот, се обезбедува задолжителното здравствено осигурување и на членовите на неговото семејство, ако не се осигурени според член 5 од Законот, освен за лицата со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита односно *корисник на гарантирана минимална помош, кое е лице неспособно за работа; корисник на надоместок заради попреченост; корисник на надоместок за помош и нега од друго лице; лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита; корисници на вон-семејна заштита; лице-жртва на семејно насилство за кое се презема мерка на заштита согласно со прописите од областа за превенција, спречување и заштита од семејно насилство; лице-жртва на трговија со луѓе; корисник на право на социјална сигурност за старите лица и дете со пречки во развојот и со специфични потреби за кое се користи право на посебен додаток согласно со Законот за заштита на децата, ако не може да се осигураат по друга основа.*

Како членови на семејство на осигуреникот, се сметаат: брачниот другар и децата родени во брак или вон брак, посиноците, посвоените деца и децата земени на издржување.

Децата на осигуреникот, се здравствено осигурени:

- До навршување на 18-годишна возраст, а по тие години само ако се на редовно школување, но најдоцна до навршувањето на 26 години,
- Кога се на вонредно школување, ако поради природата на болеста, не се во можност редовно да ја посетуваат наставата и
- Ако се или станат неспособни за самостоен живот и работа, во смисла на прописите на пензиското и инвалидското осигурување, односно за социјалната заштита, ако осигуреникот ги издржува – за сето време додека трае таквата неспособност.

**КОРИСТЕЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ ВО СТРАНСТВО ВО
СЛУЧАЈ НА СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ, ШКОЛУВАЊЕ,
СЛУЖБЕНО ИЛИ ПРИВАТНО ПАТУВАЊЕ
(користење на итна медицинска помош)**

ПРАШАЊЕ:

Дали може да се користат здравствени услуги во странство во случај на стручно усовршување, школување службено или приватно туристичко патување?

ОДГОВОР:

Согласно член 30 од Законот за здравствено осигурување, ("Службен весник на РС Македонија" 25/00...275/19, 77/21, 60/23), осигурените лица кои се со место на живеење во земја со која РС Македонија има склучено или превземено договор за социјално осигурување, во таа земја можат да користат здравствени услуги, во обем и на начин утврден со договорот за социјално осигурување.

Осигурените лица, кои привремено престојуваат во странство, можат да користат **само итна медицинска помош**.

1. Привремен престој во странство, во земји со кои има договор за социјално осигурување

Осигурените лица кои привремено престојуваат (*приватно или службено, студиски престој, школување и стручно усовршување, престој во врска со меѓународно - техничка, научна и културна соработка и сл.*), во земји со кои РС Македонија **има склучено меѓународен договор** за социјално осигурување, можат да користат бесплатна итна медицинска помош, врз основа на потврда што ја издава подрачната служба на Фондот, каде што е поднесена пријавата за задолжително здравствено осигурување.

Постапката за издавање на потврдата, се поднесува по барање на осигуреното лице.

Кон барањето, осигуреното лице ги приложува следните документи:

- Потврда за здравствената состојба, издадена од избраниот лекар;
- Наод, оценка и мислење на лекарската комисија на Фондот.

Деловни Информации бр. 7/2023

Потврдата не се издава на осигурени лица за кои е утврдено дека боледуваат од акутни болести или акутни влошувања кај хронични болести.

Двојазични обрасци, потврди, за користење на здравствени услуги во странство во случај на стручно усовршување, школување, службено или приватно патување (туристичка посета), со држави со кои ИМА договор за социјално осигурување

Земја	Обрасци, потврди^[1]
Австрија	МК/А - 3
Албанија	РМ/АП - 111
Белгија	РМ/БЕ - 111
Босна и Херцеговина	РМ/БиХ - 3,
Бугарија	РМ/РБ - 111
Германија	Д/РМ - 111
Италија	ИТ - 111
Луксембург	РМ/СИ - 3
Србија	РМ/СРБ - 111
Словенија	РМ/СИ - 3
Словачка	РМ/СК – 111
Турција	РМ/ТР - 4
Унгарија	РМ/ХУ–111
Франција	SE-21-04 и/или SE-21-04 A
Холандија	РМ/НЛ - 111
Хрватска	РМ/ХР - 3
Црна Гора	РМ/МНЕ - 111
Чешка	РМ/ЦЗ - 111

2. Користење на итна медицинска помош во земји со кои НЕМА договор за социјално осигурување или истиот не бил испочитуван

Согласно член 38 од Правилникот осигуреното лице кое привремено престојува во странство (*приватно или службено патување, студиски престој, школување и стручно усовршување,*

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 7/2023

престој во врска меѓународна - техничка, научна и културна соработка и сл.), со кои РС Македонија НЕМА склучено (превземено) Договор за социјално осигурување, може да користат само ИТНА МЕДИЦИНСКА ПОМОШ.

Како итна медицинска помош се смета користење на здравствени услуги, кои се неопходни за отстранување на непосредната опасност по животот и здравјето на осигуреното лице, додека трае таа опасност.

Итноста на случајот, времетраењето на итноста и здравствените услуги, потребни за отстранување на непосредната опасност по животот и здравјето на осигуреното лице ја цени лекарската комисија на Фондот врз основа на медицинската документација на странската здравствена установа.

Осигуреното лице, кое користи здравствена заштита во итен случај е **должно по завршувањето на итноста, да се врати за да го продолжи лекувањето во земјата.**

Ако по завршувањето на итноста, осигуреното лице **не се врати навреме во земјата** и го продолжи лекувањето во странство, за тој период **трошоците паѓаат на негов товар.**

Надоместот на трошоците за платените здравствени услуги во итни случаи за време на привремен престој во странство, осигуреното лице остварува врз основа на барање.

Поднесување на Барање за надомест на средства за извршени здравствени услуги во странство-ИТЕН СЛУЧАЈ

По исклучок, во итните случаи, кога не може да се примени меѓународен Договор за социјално осигурување, а осигуреното лице во странската здравствена установа се наоѓа на подолготрајно болничко лекување, кое не е во можност сам да го плати и по завршување на истото да бара надомест на трошоците согласно законот и правилникот, Фондот поведува постапка за утврдување на итноста по службена должност.

По добивање на оценка и мислење од надлежната лекарска комисија од Подрачната служба на Фондот за итноста на случајот **Фондот врз основа на доставена фактура од странската здравствена установа врши уплата на средствата за извршеното лекување** во странство, на осигуреното лице.

Деловни Информации бр. 7/2023

Осигуреното лице, пропишаното лично учество во трошоците, го плаќа во странската здравствена установа.

Платените здравствени услуги, Фондот ги признава во полн износ, **намалени** за пропишаното учество за лекување во странство, врз основа на поднесено барање од осигуреното лице, на **(Образец ЛЗ - Барање за надомест на средства за извршени здравствени услуги во странство-ИТЕН СЛУЧАЈ)**.

Кон барањето, осигуреното лице ги приложува следните документи:

- Мислење од лекарката комисија на Фондот за итноста на случајот и времетраењето на итноста;
- Медицинска документација за извршените здравствени услуги во странство со превод од овластен преведувач;
- Сметки (фактури) за платени здравствени услуги со фискална сметка, со превод од овластен преведувач;
- Потврда за платен придонес за задолжително здравствено осигурување;
- Здравствена легитимација на увид.

Здравствените услуги Фондот, ги признава во полн износ, намалени за пропишаното учество за лекување во странство.

Барањето - **Образецот ЛЗ** се пополнува во два идентични примерока, на кои се втиснува приемен штембил со број и датум од страна на архиварот.

Едниот примерок со документите во прилог го задржува Архивата на Подрачната служба на ФЗОМ, а другиот примерок го задржува подносителот на барањето.